

**SPORDA CİNSİYET ALGISI: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME
ÇALIŞMASI**

Neşe ŞAHİN

**Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor
Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN
2023
(Her Hakkı Saklıdır)**

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

SPORDA CİNSİYET ALGISI: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

(Gender Perception in Sports: A Scale Development Study)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Neşe ŞAHİN

Danışman: Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN

Bayburt
Kasım, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN danışmanlığında, 202225046 numaralı Neşe şAHİN tarafından hazırlanan “Sporda Cinsiyet Algısı: Bir lek Geliştirme alışması” adlı bu çalışma 15/09/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN

İmza:

Jüri yesi : Doç. Dr. İsmail KARATAş

İmza:

Jüri yesi : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Yılmaz ALBAYRAK

İmza:

Bu tezin Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve ğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

...../...../2023

Doç. Dr. Murat KUL

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sporda Cinsiyet Algısı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

15 / 11 / 2023

Neşe ŞAHİN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim sürecimin her aşamasında sabır, anlayış ve samimiyet ile kıymetli bilgi ve katkılarıyla bana yol gösteren değerli danışmanım Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bayburt Üniversitesi için büyük bir değer olan, tezimin her aşamasında görüş ve önerilerini benden esirgemeyen titizliğini, çalışma azmini ve nezaketini örnek aldığım kıymetli hocam Doç. Dr. İsmail KARATAŞ'a ayrıca şükranlarımı sunuyorum. Akademik kariyerime ilk adımı atmama vesile olan bu yolda beni cesaretlendiren daima arkamda desteklerini hissettiğim Öğr. Gör. Mehmet YÖNAL hocam ve Doç. Dr. Mete Yusuf USTABULUT hocama sonsuz teşekkür ederim. Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü müdürümüz Doç. Dr. Murat KUL'a ve değerli bilgileri aktaran bütün hocalarıma teşekkür ederim. Tezimin her aşamasında bilgi birikimlerini paylaşan Dr. Emre BOZ hocama teşekkür ederim.

Tezimin veri toplama aşamasında yardımlarını esirgemeyen kardeşlerim Necla ŞAHİN, Leyla ŞAHİN, Atakan ŞAHİN, Ayşe YILDIRIM ve Bayram YILDIRIM'a, aynı tez yazma süreçlerinden geçen ve deneyimlerini benden esirgemeyen veri toplamamda çok büyük çaba gösteren çok kıymetli hocam Gülten KÖSE'ye, özveri ile bıkmadan yanımda olan Melike İŞYERİ ve Yusuf ELMAS kardeşlerime de teşekkürü borç bilirim. Desteğini esirgemeyen biriciğim Berre Nur AYDIN'a sonsuz teşekkürler.

Bu uzun ve zorlu süreci birlikte atlattığım, desteklerini ve sevgisini daima hissettiğim biricik annem Kiraz ŞAHİN'e babam Selahattin ŞAHİN'e ve bütün aile bireylerime ne kadar teşekkür etsem az iyi ki varsınız.

Son olarak eğitim hayatım boyunca karşıma çıkan mesleğini hakkıyla yapan, eğiten, öğreten bu günlere gelmeme vesile olan bütün öğretmenlerime şükranlarımı sunarım.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPORDA CİNSİYET ALGISI: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Neşe ŞAHİN

Kasım 2023, 70 sayfa

Cinsiyet algısı kavramı, toplumdaki kadın ve erkeklerin sosyal olarak belirlenmiş sorumluluklarını ve rollerini ifade etmekte olup Türkiye’de cinsiyet çalışmalarının sıklıkla incelenen konular arasında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte günümüzde sporda cinsiyet çalışmalarının önemli bir yere sahip olmasına rağmen ilgili alanyazın incelendiğinde cinsiyete yönelik ölçme araçlarının sayıca az olması ve bireylerin sporda cinsiyet algılarının belirlenmesini sağlayan bir ölçme aracının bulunmaması nedeniyle geçerli ve güvenilir bir ölçeğe ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada, bireylerin sporda cinsiyet algı düzeylerinin hangi boyutlarda gerçekleştiğinin ortaya koyulması ve sporda cinsiyet algılarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma Bayburt ilinde ikamet eden ve spor ilgi duyup spor gündemini düzenli bir şekilde takip 18 yaş ve üzeri toplam 805 birey (Açımlayıcı Faktör Analizi kapsamında 357, Doğrulayıcı Faktör Analizi kapsamında 448 birey) üzerinde yürütülmüştür. Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği’nin hazırlanması aşamasında alanyazın taraması, uzman görüşü ve pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ölçme araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada ölçeğin kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş; Yapı geçerliliği için Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri yapılmış; Ölçüt geçerliliği için “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği” ile “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği” arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Ayrıca güvenilirlik çalışması için Cronbach Alfa (Cronbach's Alpha) katsayısı incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda beş faktörlü bir yapı (medyaya ilişkin cinsiyet algısı, spor yönetimine ilişkin cinsiyet algısı, spor ortamına ilişkin cinsiyet algısı, spor branşına ilişkin cinsiyet algısı ve sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algısı) ortaya koyulmuş olup beşli Likert tipi bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Spor, cinsiyet, cinsiyet algısı, sporda cinsiyet algısı, ölçek geliştirme.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
GENDER PERCEPTION IN SPORTS : A SCALE DEVELOPMENT STUDY

Neşe ŞAHİN

November 2023, 70 pages

The term of gender perception refers to the socially defined responsibilities and roles of men and women in society, and it is observed that gender studies are among the frequently examined topics in Turkey. However, although gender studies in sports have a remarkable place today, when the relevant literature is examined, it is understood that a valid and reliable scale is needed because of the scarcity in the number of gender-related measurement tools and absence of a measurement tool that allows detecting individuals' gender perceptions in sports. In this regard, the aim of the research was to reveal the extent to which individuals' gender perception levels in sports occur and to develop a valid and reliable measurement tool that measures gender perceptions in sports. The research was conducted on a total of 805 individuals (357 within the scope of Exploratory Factor Analysis, 448 individuals within the scope of Confirmatory Factor Analysis) aged 18 and over, who reside in the city Bayburt and are interested in sports and follow the sports agenda regularly. During the preparation of the Gender Perception in Sports Scale, literature review, expert opinion and pilot study were carried out. In this regard, "Personal Information Form" and "Gender Perception in Sports Scale" which had been prepared by the researcher were used as measurement tools. In the study, expert opinions were consulted for the content validity of the scale: Exploratory and Confirmatory Factor Analyses were conducted for construct validity; For criterion validity, the relationship between the "Gender Perception in Sports Scale" and the "Ambivalent Sexism Scale" was examined. Additionally, Cronbach's Alpha coefficient was examined for the reliability of the study. As a result of the analyses, it was concluded that a five-factor structure (gender perception regarding media, gender perception regarding sports management, gender perception regarding sports environment, gender perception regarding sports branch and gender perception regarding equality in sports) was revealed and this five-point Likert type scale is a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Sports, gender, gender perception, gender perception in sports, scale development.

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş	1
Araştırmanın Amacı.....	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Problemleri	4
Araştırmanın Varsayımları	4
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve	6
Cinsiyet Kavramı	6
Cinsiyet Algısı Kavramı	6
Cinsiyet Rollerı	7
Türk Toplumda Kadının Yeri	8
Türk Toplumunda Erkeğin Yeri	12
Sporda Cinsiyet Algısı	13
Spor Yönetiminde Cinsiyet Algısı	14
Spor Branşı Tercihinde Cinsiyetin Etkisi	15
Medyada Spora İlişkin Cinsiyet Algısı	16
Uluslararası Kuruluşlar ve Politika Belgelerinde; Spor ve Cinsiyet.....	17
İnsan hakları evrensel bildirisi.	17
Cedaw (Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi).....	18

BM kadının statüsü ve kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi komitesi (CEDAW Komitesi).	18
BM kadın birimi (UN Women).....	18
BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri.	18
Avrupa insan hakları sözleşmesi.....	19
Pekin deklarasyonu ve eylem planı.	20
Avrupa Komisyonu Kadın ve Spor Şartı	21
Olimpik antlaşma (OA).	22
Brighton plus Helsinki 2014 kadın ve spor bildirgesi.	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem	24
Araştırma Modeli	24
Araştırma Grubu	24
Veri Toplama Araçları	24
Kişisel bilgi formu.	25
Sporda cinsiyet algısı ölçeği (SCAÖ).	25
Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği (ÇCDCÖ).	25
Ölçek Geliştirme Süreci	25
Verilerin Analizi	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular	28
Geçerlik.....	28
Yapı geçerliliği.	28
<i>Açımlayıcı faktör analizi sonuçları.</i>	28
<i>Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları.</i>	32
Ölçüt geçerliği.....	35
Güvenirlik	36
Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin Değerlendirilmesi	37
Kişisel Bilgi Formuna İlişkin Bulgular.....	38

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç, Tartışma ve Öneriler	46
Kaynakça	55
Ekler	62

Öz geçmiş.....	70
----------------	----

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.	<i>AFA Kapsamındaki Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekanslar</i>	28
Tablo 2.	<i>AFA Kapsamındaki Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	29
Tablo 3.	<i>Çoklu Bağlantı, Örneklem Uygunluğu ve Bartlett Küresellik Testlerinin Sonuçları</i>	30
Tablo 4.	<i>Sporda Cinsiyet Algısı Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları</i>	31
Tablo 5.	<i>DFA Kapsamındaki Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekanslar</i>	32
Tablo 6.	<i>DFA Kapsamındaki Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	33
Tablo 7.	<i>Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği ile Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	35
Tablo 8.	<i>Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutlarının Güvenirlik Sonuçları</i>	36
Tablo 9.	<i>Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri</i>	38
Tablo 10.	<i>Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler</i>	38
Tablo 11.	<i>Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları</i>	39
Tablo 12.	<i>Medeni Durum Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları</i>	39
Tablo 13.	<i>Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları</i>	40
Tablo 14.	<i>Öğrencilik Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları</i>	41
Tablo 15.	<i>Aile Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları</i>	42
Tablo 16.	<i>Çalışma Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları</i>	43
Tablo 17.	<i>Lisanslı Sporculuk Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları</i>	44
Tablo 18.	<i>Yaş ve Spor Yaşı Değişkenleri ile SCAÖ Arasındaki İlişkiye Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Açımlayıcı faktör analizine ilişkin yamaç-birikinti grafiği.	30
Şekil 2. Sporda cinsiyet algısı ölçeğinin DFA yol şeması.	34

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
IOU	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin Testi
MİCA	: Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı
OA	: Olimpik Antlaşma
SBİCA	: Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı
SCAÖ	: Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği
SEİCA	: Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı
SKH	: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SOİCA	: Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı
SYİCA	: Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı
TDK	: Türk Dil Kurumu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Cinsiyet; erkek veya kadın olarak bireyin sahip olduğu ve doğuştan getirdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri tanımlarken, cinsiyet algısı erkek ve kadın arasındaki biyolojik farklılıklardan ziyade bu farklılıklara dayanan psikolojik ve kültürel farklılıklar olarak ifade edilmektedir. Toplumda kadınlardan ve erkeklerden beklenen rol ve sorumluluklar olarak tanımlanmaktadır (Koca, 2006).

Özkazanç'a (2010) göre ise cinsiyet algısı, biyolojik cinsiyetimizden farklı olarak toplumun kişilere dayattığı ideal kadın ve ideal erkek rolleridir. Buna göre cinsiyet, erkek ile kadın arasındaki anatomik-biyolojik farklılıklara işaret ederken, cinsiyet algısı ise cinsel kimliklerin yaşamının ve aralarındaki toplumsal ve kültürel varlığa işaret eder.

Bora ve Üstün'e (2005) göre cinsiyet algısı; kadın ve erkek olmayı ifade eden cinsiyetten farklı olarak, ataerkil geleneğin kurguladığı erkek ve kadın olmaya yönelik örüntülerin, inançların ve beklentilerin bütünüdür. Bireyin değeri, toplumdaki rolünü yerine getirme biçimiyle ölçülür (Adler, 1999). Buna göre kadınlardan genel olarak sabırlı ve anlayışlı olmaları, insan ilişkilerini kontrol etmeleri ve düzenlemeleri, evi çekip çevirmeleri; erkeklerden güçlü olmaları, ailenin refah seviyesini yükseltmesi, çevre üzerinde kontrol sahibi olmaları ve belirli bir faaliyette bulunmaları beklenir (İmamoğlu, 1991).

Yaşadığımız kültürde kadının yaşı, eğitim seviyesi, sınıfı gibi değişkenlerinden bağımsız olarak esasen "ev" ile bağlantılı olarak tanımlanır ve yeniden üretilirken, erkeğin asıl rolü aileye bakmak iken, kadının en önemli rolü ise çocuklarını büyütmesi ve aile hayatının devamlılığını sağlamasıdır (Bora, 2011; Moya, Expósito, & Ruiz, 2000). Bu nedenle, ev ve ev işleri kadının öznelliğinin kökenini anlamak için kilit alanlardan biri haline gelir. Ev ve ev işleri ile kurulan bağ, kadınlar için merkezi olsa da kadının sınıfına, statüsüne, kuşağına ve eğitim düzeyine göre değişir. Dolayısıyla kadınlık tanımının oluşturulduğu içsel alan, cinsiyet eşitsizliğinin de yaratıldığı alan olarak görülebilir. Bu nedenle, kadınların ilk etkileşime girdiği ve sosyalleştiği mekân olan aile, kadınları tanımlamanın anahtarıdır. Ev ve ev işleri, bir anlamda kadınların ortak deneyimlerinin merkezinde yer alır ve kadın kimliğinin özünü eve bağlar. Bu nedenle, kocanın ev işlerinden kurtarılmasına mazeret getirir, ev ve ev işleri hâlâ kadının görevi ve ailevi bir yükümlülüğü olarak tanımlanmaktadır (Bora, 2011).

Kadının ev içi sorumlulukları; çalışma yaşantısında kadını geri planda bırakmış ve hayatın birçok alanında görünür olmaya çalışırken sanatta, siyasette, ekonomide, eğitimde, sosyal ve kültürel alanlarda tam anlamıyla toplumda aktif varlık sağlayamamış, dolayısıyla bu durum erkekleri iş gücünde aktif hale getirmiştir. Sonuç olarak, uygulama ve kentsel örgütlenme dahil olmak üzere karar alma mekanizmalarında kadınları ilgilendiren kararlar, erkek egemen bir düşünce biçimiyle işlenmekte ve şekillendirilmektedir (Yavuz, 2015).

Birçok alanda olduğu gibi spor da geçmişten günümüze erkek egemenliğinin güçlü bir şekilde hissedildiği alanlardan birisidir. Birçok ülkede kadınların sporcu, antrenör, yönetici ve hakem olarak spora katılımı erkeklere göre daha sınırlıdır. Kadın sayısının azlığının yanı sıra; toplumun cinsiyet perspektifine bakıldığında, spor alanında ideolojik olarak önemli olan, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkların, toplumdaki ayrışmaya ve eril üstünlüğe dönüşümü ve bu yol ile kadınların spor deneyimleri önemsizleştirilmekte ve alçaltılmaktadır (Hacısoftaoğlu, & Koca, 2011). Sporu, toplumda erkeklerle ilişkilendirmek; fiziksel güç, dayanıklılık, kuvvet ve şiddetle ilişkilendirilmesi, erkek bedeniyle özdeşleştirmeyi ve eril bir etkinlik olarak görmeyi kolaylaştırmaktadır (Weinberg, & Gould, 1995). Spor yapan kadının sosyal gerçekliği (ikincil statüsü), biyolojik farklılığı besleyen spor aktivitelerinin algılanması ve değerlendirilmesiyle yakından ilgilidir. Bu durum, başta batı ülkeleri olmak üzere ülkemize yansıyan toplumsal olarak yaratılmış algıların bir sonucudur. Yani kadınlar, spora katılım sağladılar ancak erkeklerle aynı şartlara sahip olamadılar (Akt., Yüksel, 2014).

Catherine-McKinnon (1987) ve Iris Young'a (1979) göre; erkek gücü ve kadın zayıflığının, biyolojik farklılıklarına dayalı söylem ve bu söylemlerin normalleştirilmesi, erkek ve kadın imajının oluşması ve kadının vücutlarının yaralanabilir, hassas ve savunmasız bir varlık olarak yaşamayı tercih etmesi, güç ve dayanıklılık gerektiren fiziksel aktiviteleri yapmaktan alıkonulması ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle bazı sporlar; özellikle boks, futbol, güreş, halter, buz hokeyi vb. erkeklikle özdeşleştirildiği için daha popüler hale gelmekteyken (Baştürk, & Şakar, 2020) kadınların; yürüyüş, yoga, aerobik, binicilik, dans, jimnastik, paten/buz hokeyi, yüzme gibi sporlara yöneldiği gözlemlenmiştir (Akt., Yüksel, 2014).

Amman (2005) tarafından İstanbul'da 733 kadın üzerinde yapılan bir araştırma; yüzme, step, aerobik, yürüyüş, tenis, alet çalışması, koşu, voleybol, jimnastik ve fitness sporlarının yapıldığını ortaya koymuştur. Muğla Üniversitesi'nde eğitimine devam eden 1018 öğrenci üzerine yapılmış olan araştırmada erkekler; çoğunluklu olarak futbol, tenis, fitness, basketbol ve doğa yürüyüşü vb. sporları, kadınlarınsa; dans, tenis, fitness, doğa yürüyüşü, halk oyunları ve voleybol gibi sporlara tercihen katılım sağladıkları görülmektedir (Zorba, vd., 2006).

Başka bir çalışmada, Adana'da bir tenis kulübüne devam eden eğitim seviyesi yüksek

ve üst-orta sınıfa mensup olan 6 erkek, cinsiyete ve kadına özgü bir egzersiz olarak kurgulanan Pilates'e yükledikleri deneyimleri ve anlamlar araştırılmıştır. Sonuç olarak; Adana'da pilates yapan erkek katılımcıların, ataerkil erkek kodlarının da bu egzersize yüklediği anlamlara yansıdığı görülmektedir (Bozok, Munar, & Kavasoglu, 2019). Buradan hareket ile toplumsal yapının belirlediği yapı spor branşı tercihlerini de etkilemektedir.

Günümüzde spor alanlarının cinsiyetleştirilmiş olmasına karşılık, erkeğin ve kadının spora eşit şekillerde katılım sağlaması hususunda, önemli mesafeler katedilmesine rağmen bu alanda akademik çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle spor alanında cinsiyet algısı önemli bir yere sahip olmasına rağmen ülkemiz de yapılan ölçek çalışmalarında sporda cinsiyet algısı ölçeği bulunmamaktadır. Bu sebeple literatüre spor alanında katkı yaparak, bu eksikliği gidermek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, spor alanında uygulanmak üzere hazırlanan sporda cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik analizlerinin yapılarak literatüre ve araştırmacıların kullanımına sunmaktır.

Araştırmanın Amacı

Cinsiyet algısı, spor alanında önemli bir yere sahip olmakla birlikte ülkemizde yapılan ölçek çalışmalarında, sporda cinsiyet algısı ölçen bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Genel anlamda toplum içerisinde yaşanan cinsiyet ayrımcılığı; spor alanında da varlığını hissettirip hissettirmedeği, toplumda kadın ve erkeğe biçilen rollerin bireyler üzerinde cinsiyet algısına dair görüşlerini etkileyip etkilemediğini görebilmek amacıyla, geçerli ve güvenilir ölçme aracına ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle literatüre katkı yaparak bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, spor alanında uygulanmak üzere hazırlanan sporda cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilerek bu ölçme aracını literatüre kazandırmaktır.

Araştırmanın Önemi

Türkiye'de cinsiyet çalışmaları, 1980'den sonra sıklıkla çalışılan konular arasındadır. Günümüzde sporda cinsiyet çalışmaları, önemli bir yere sahip olmasına rağmen alanyazın incelendiğinde cinsiyete yönelik ölçme araçlarının sayıca az olması ve spor alanında yapılan cinsiyet algısı ölçeğinin bulunmaması ve yaşanan cinsiyet ayrımcılığının, sporla ilgilenen ve sporun gündemini düzenli olarak takip eden bireylerin, cinsiyet algılarına yönelik görüşlerini etkileyip etkilemediğini görebilmek amacıyla, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracına ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca spor medyasına, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşına ve sporda eşitliğe ilişkin çok boyutlu bir ölçek olması çalışmanın işlevselliğini arttırmaktadır. Bu bağlamda sporun farklı alanlarındaki cinsiyet algılarını tespit etmek için önemli bir çalışmadır.

Araştırmanın Problemleri

1. Sporda cinsiyet algısı ölçeği (SCAÖ) geçerli bir ölçme aracı mıdır?
2. Sporda cinsiyet algısı ölçeği (SCAÖ) güvenilir bir ölçme aracı mıdır?
3. Sporda cinsiyet algısı ölçeği demografik değişkenler bakımından farklılık göstermekte midir?

Bu çalışmada, spora ilgi duyan ve sporun gündemini takip eden bireylerin, sporda cinsiyet algılarını belirlemek için bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. “Spora ilgi duyan bireylerin, sporda cinsiyet algıları nasıldır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

1. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları ile yaşları arasında ilişki var mıdır?
2. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları eğitim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
3. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları çalışma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
5. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
6. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları aile aylık gelir durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
7. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları lisanslı sporculuk durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
8. Katılımcıların sporda cinsiyet algıları ile spor yaşları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın planlanmasında, uygulanmasında ve sonuçların değerlendirilmesinde aşağıda verilen sayıtlardan hareket edilmiştir. Bu araştırma için sayıtlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

1. Katılımcıların, ölçek formunu içtenlikle ve samimiyetle doğru olarak cevap verdikleri kabul edilmiştir.
2. Araştırmanın konusu ile ilgili mevcut kaynaklardan elde edilen bilgilerin, objektif olduğu varsayılmaktadır.
3. Ölçek formunda yer alan ifadelerin, katılımcılar tarafından doğru olarak anlaşıldığı varsayılmaktadır.

4. Ölçek formunun uygulanması sırasında bütün katılımcılar için iç ve dış koşulların aynı olduğu varsayılmaktadır.
5. Ölçek formuna verilen cevapların doğru olduğu kabul edilmiştir.
6. Araştırmada kullanılacak ölçme araçları, ölçülmesi planlanan durumları doğru bir şekilde ölçmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın yapısında bulunan veya bu araştırma için araştırmacı tarafından öngörülecek başlıca sınırlılıklar aşağıdaki gibidir:

1. Bayburt ilinde ikamet eden, 18 yaş üzeri bireyler ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma kapsamında geliştirilmiş olan Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.
3. Ölçek formu, Bayburt ilinde ikamet eden bireyler tarafından doldurulması için kullanılacak zaman 4 hafta ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Spor: Genellikle rekabete ve kişisel eğlenceye dayalı olarak, önceden belirlenmiş kurallara göre takım veya bireysel olarak, mükemmelliğe ulaşmak için oynanılan zihinsel veya fiziksel aktivite olarak tanımlanır (Coakley, 2009). Türk Dil Kurumu'nun (TDK, 2023) tanımında spor, zihni veya bedeni geliştirmek amacıyla takım halinde veya bireysel olarak gerçekleştirilen ve kurallara göre uygulanan tüm hareketlerdir.

Cinsiyet: Bireyin, kadın mı erkek mi olduğunun biyolojik, fizyolojik ve genetik boyutlarını ifade eder. Yani cinsiyet, genler, kromozomlar ve hormonlarla ayrılan kadın ve erkeklerin, biyolojik kategorilerine tekabül etmektedir (Akgün, 2019).

Cinsiyet Algısı: Toplumdaki kadın ve erkeklerin, sosyal olarak belirlenmiş sorumlulukları ve rolleri ifade eder (European Communities, 2006). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre cinsiyet algısı; kadın ve erkek grupları arasındaki roller, normlar ve ilişkiler gibi kadın ve erkeklere ait niteliklerin toplumsal yapılanmasını ifade eder (WHO, 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve

Cinsiyet Kavramı

Birçok araştırmacı tarafından tanımlanan cinsiyet kavramı, yapısal olarak aynı şekilde ifade edilmektedir. Cinsiyet; bir canlının üreme yönünden birbirini tamamlayan erkek ve kadın olarak ayırt etme olanağı veren genetik, biyolojik ve fizyolojik özelliklerin tümü olarak tanımlanır (Torgrimson, & Minson, 2005; San-Bayhan, & Artan, 2012). Öztürk-Dağabakan (2011) cinsiyeti: eril ve dişil olarak iki kategoride sınıflandırmıştır. Türk Dil Kurumu'na (2023) göre ise cinsiyet; bireye üreme işinde ayrı bir rol veren ve dişiyile erkeği ayırt ettiren yaradılış özelliği olarak tanımlanan cinsiyet, biyolojik manada insanların ömür boyu sürdürdükleri doğal bir olgudur.

Cinsiyet Algısı Kavramı

Cinsiyet algısı; toplum tarafından kadın ve erkeğin nasıl görüldüğünü, nasıl düşündüğünü ve onlardan nasıl davranmalarını beklediğini, yargıları ve rolleri, açıklayabilen çok boyutlu bir ifade bütünüdür (Staggenborg, 1998; Kottak, 2002; Akın, & Demirel, 2003; Altınova, & Duyan, 2013). Bu bağlamda cinsiyet algısı, her toplumda ve kültürde farklılık göstermektedir. Kültürel gelişimin cinsiyet algısının oluşumundaki etkisi, rasyonel bir gerçekliği ifade etse de bu gerçekliği oluşturan koşullar, din ve aile kurumlarıdır. Din, gelenek, kültür ve bu bağlamda geçerli olan kurallar, bireyin kimliğinin oluşumunda geniş bir etkiye sahiptir. Cinsiyet algıları ve kimlikleri, toplumsal hareketlerden eğitim ve ekonomik ihtiyaçlara kadar çeşitli nedenlerle ve kültürler arasında zaman içinde değişmektedir. Çoğumuzun kolayca anlayabileceği gibi, kısa sürede toplumdaki değişimlere bireysel tepkilerimiz nedeniyle ebeveynlerimizden farklı kadınlar veya erkekler oluyoruz. Çocuklarımız da muhtemelen bizden farklı cinsiyet algılarına, kimliklerine ve rollerine sahip olacaklardır. Anne ve babanın, erkek ve kız çocuklara farklı şekillerde davranması ve farklı sosyalleştirme faktörlerinin devreye girmesiyle bu kurumların insanlar üzerindeki etkisi devam etmektedir (Yüksel, 2014; Yeter, 2015; Bozok, 2018).

Tutumlar, çocuklar doğmadan önce kişinin biyolojik cinsiyeti ekseninde sunulur. Bir çocuğun doğumundan önce, ebeveynler biyolojik cinsiyetleri ekseninde giysi ve nesnelerin rengini ve şeklini tercih ederler. Çocuğun hayatı boyunca ait olmak isteyeceği davranış

kalıpları, tutumlar ve rollerin ilk yapısı oluşturulmuş olur. Doğumdan sonra, çocuk için belirlenen dünya giderek netleşir; giyim kuşam, saç uzunluğu ve şekli, hitaplar, oyuncaklar, çocuğa yönelik davranışlardaki sevecenlik şekli ve dozu, çocuğa uygun ya da uygunsuz görülen davranışlar, çocuk için saygın ve arzu edilen meslekler vb. Anne babanın çocuğa biçtiği roller, onun toplumdaki konumunu belirlemektedir (Vatandaş, 2007). Bir birey olarak, bir yetişkin olarak hayatını anne - babasının ve toplumun rol ve sorumluluklarına göre şekillendirir.

Cinsiyet Roller

Rol, belirli bir sosyal durumla ilgili beklenen davranışların veya belirli bir sosyal durumdaki bir kişiden beklenen eylemlerin ve çeşitli çalışmalarda gerçek eylemlerinin veya belirli bir sosyal durumla ilgili gerçek davranışların veya beklenen davranışların toplamıdır (Tan, 1979). Bu bağlamda cinsiyet rolleri; kişinin toplumdaki yerini, rollerini, diğer insanlarla ilişkilerini ve uygun davranışlarını açıklamak adına kullanılabilen bir kavramdır (Whitley, 1983). Öğrenme teorisine göre, cinsiyet rolü edinimi erken çocukluk dönemi ile başlar ve yaşam boyu devam etmektedir. Cinsiyet rolleri, ilk olarak ailede öğrenilir. Model alma yoluyla çocuk, cinsiyetine uygun davranışları kendi cinsiyetinden olan bir ebeveyn örneğinden öğrenir (Dökmen, 2004). Davranışları ebeveynleri tarafından yönlendirilen çocuklar, iki yaşında cinsiyet kimliği, üç yaşında cinsiyet rolü konusunda farkındalık geliştirirler (Tatlıcı, 2002).

Çocuklar, hayatlarının ilk günlerinden itibaren kendi kültürlerine özgü pek çok cinsiyet rolü klişesine maruz kalırlar ve bu yönde benimsemeleri ve davranışları için yönlendirilirler. "Oyuncak araba-bebek" veya "tamircilik" oyunları gibi oyunların, "kız ve erkek" cinsiyet ayrımını çağrıştırmaları (Blakemore, & centers, 2005), çocukluktan itibaren algılanan cinsiyet rollerinin etkisini ortaya koymaktadır. Bu etkiler, yaşamın ilk yıllarıyla sınırlı değildir, aynı zamanda yetişkinlik ve yaşlılık gibi daha sonraki gelişim dönemlerinde bireyin iyilik halinin sağlanmasında da önemli bir rol oynar (Pinquart, & Sörensen 2001).

Kişinin, içinde yaşadığı topluma üye olması ve bu topluma uygun bir kimlik ve cinsiyet geliştirmesi önemlidir (Pekel, 2019). Kişilerin sorumlu oldukları bir cinsiyet rolü, insanların o rolü öğrenmesini, içselleştirmesini ve onunla etkileşim kurmasını ve toplumsal ilişkilerde yerini almasını sağlar. Böylece erkeklik ve kadınlık rolleri, toplumsallaşma yoluyla yerleşmiş olmaktadır (Pekel, 2019; Güler, 2005).

Türk Toplumda Kadının Yeri

İnsanın yaratılışının bir sonucu olarak, erkek ve kadın arasında bazı fiziksel ve biyolojik farklılıklar vardır. Tarihsel süreç ele alındığı takdirde erkek ve kadın, cinsiyete dayalı bu farklılıklara uygun olarak kendi aralarında bazı iş paylaşımı yaparak birbirlerini tamamlamışlardır. Ancak insanlığın tarih sahnesine girdiği dönemden beri, erkek ve kadın bir arada var olmasına rağmen, kadının yaşadığı toplumdaki coğrafyaya, varoluş dönemine ve kültüre göre statüsünde farklılıklar görülmüştür. Bazı toplumlarda kadın ve erkek hayatlarını eşit statüde yaşarken; bazı toplumlarda (özellikle anaerkil aile yapısına sahip) doğurganlık özelliğine sahip olduğu için kadın, kutsal bir varlık olarak kabul görmüştür. Bu toplumlarda kadın, üstün bir varlık olarak doğurganlığın, ailenin ve toplumun sembolü olarak kabul edilmiştir.

Bazı toplumlarda -özellikle ataerkil toplum yapısına sahip topluluklarda- erkeğin statüsünün, kadının statüsünden üstün olduğu bir anlayış oluşturulmuştur. Bu anlayış ile şekillenen toplumlardaki cinsiyet algısında, kadına karşı içerisinde dışlayıcı ve ayrımcılık barındıran olumsuz tutum ve davranışlar sergilenmiştir. Kadınlara ve erkeklere yönelik bu olumsuz tutum ve davranışlar; her seferinde inanç, örf, adet ve geleneklerin şekillendirdiği önyargılı söylem, müzik, atasözleri ve hikâyelerle pekiştirilerek sonraki nesillere aktarılmasına sebep olmuştur (Erbay, 2019).

İlk çağlardan itibaren belli bir birikimle oluşturulan toplumlarda kadın algısı, toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir. Türk toplumunda kadın algısının, kendini nasıl gösterdiğini ve Türk kadınların İlk Çağdan itibaren sahip olduğu hakların önemini kavrayabilmek için aynı veya yakın dönemlerde var olan bazı toplumların, kadına bakış açısı ve kadınların sahip olduğu haklara göz atmakta fayda vardır. Bu nedenle özellikle ilk Türk Devletleri ile çağdaş olan Çin devleti, İslamiyet'in kabulünde ve sonrasında Türk kültürü üzerinde etkisi olan Arap toplumunu ele almakla birlikte diğer bazı toplumlara da göz atılmıştır.

Çin toplumunda kadınlar; insan olarak kabul edilmediği için doğan kızlara isim verilmiyor, bu çocuklara doğum sırasına göre bir numara veriliyor (Erbay, 2019), on yaşından sonra sokağa çıkamıyorlardı. İslam öncesi Arap toplumunda, kızlara değer verilmediği için diri diri toprağa gömülebilirdi. Avustralyalı bir adam, regl esnasında kendi yatağında yattığını gördüğü eşini öldürebilirdi. Bir kadın, erkeklerin evde yemek yediği odaya girerse, ölümle de cezalandırılabilirdi. Eski Hint Yasalarına göre, bir kadının evlilik, miras ve diğer konularda hiçbir hakkı yoktu. Kadının, zayıf karakteri ve kötü ahlakı olduğu düşünülüyordu. İngiltere'de kadınların, 5. yüzyıldan 10. yüzyıla kadar İncil'e dokunması yasaktır (Açıl, 2016).

Tarihsel süreçte kadınlar; farklı coğrafyalarda ve kültürlerde bu durumdayken, Orta Asya'dan Orta Avrupa'ya yayılmış, çok sayıda devleti kurup yok eden Türk toplumunda bu durum farklılaşmaktadır. Türk toplumunun aile yapısı incelendiğinde ortaya çıkan sonuç; kadim Türk devletlerinde, kadınların erkeklere karşı konumunun ve toplum yapısında elde ettikleri statünün, diğer toplumlara göre iyi bir konumda olduğudur (Yavuz, & Ertem, 2021). Eski Türk topluluğunda, erkek ve kadın eşit haklara sahipken, herhangi bir cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmamıştır. Eski Türklerde, ev de dahil olmak üzere ailenin tüm varlığı, eşlerin ortak mülkü olarak kabul edilirdi. Kocasıyla birlikte ailenin tüm faaliyetlerine katılan Türk kadını; erkekler gibi ata biniyor, silah kullanıyor, avlanıyor ve güreşiyordu. Evin içinde hakimiyet kadına aitti. Evin içinde yemek yapmak, temizlemek, çocuklara bakmak, koyunları sağlamak, süttten yemek hazırlamak, dikmek, keçe yapmak, kumaş örmek, çadırı kurmak ve sökmek ve bazen kocasının atını eyerlemek bir kadının göreviydi. Eski Türklerin yaşadığı dönemde, savaş önemli bir rol oynadığı için kadınlar; savaş zamanlarında cephede düşmanla savaştıkları gibi evin idaresi için gerekli olan her şeyi sağlama görevini de üstlendikleri görülmektedir. Savaş zamanlarında yaşanan bu durumun, barış zamanlarında da devam ettiğini söyleyebiliriz. Bütün bunlara ek olarak, evlenme ve boşanma özgürlüğüne sahip olan Türk kadınları, mal edinme, miras ve miras gibi haklardan yararlanabilmektedir. Ailenin yanı sıra, bir kadının taşınır ve taşınmaz mallardan tasarruf etme hakkı da vardır. Kadınların kendine ait sarayları, konakları, malları ve hizmetkârları vardı (Açıl, 2016).

Boylarının üzerinde oldukça etki sahibi olduğu ve dahası eyalette üst mevkilere geldikleri dönemler içerisinde olmuştur. Hükümdarın eşi olarak bazı resmî törenlere katılım sağlayan hatun kişi, büyükelçileri selamladı ve zaman zaman devletini temsil etmiş, diplomatlık yapmış, yönetimde, askerlikte, dini görevlerde ve memuriyette görev almış, aile hayatında ve sosyal hayatta birçok önemli rolleri olmuştur (Açıl, 2016).

Kadınların onuruna da değer veren Türk toplumunda, genellikle tekeşlilik (monogamie) görülmektedir. Evlilik ve boşanma konularında kadınlar üzerinde baskı yoktur. Evli bir kadınla zina yapanlar, cinsel saldırı yapanlar idam edilirdi. Genç bir kızı kirleten bir adam, ağır para cezasına çarptırılır ve kızla evlenirdi. Bir kadını alıp satmanın söz konusu bile olmadığı eski Türk Toplumlarında, bir kadının savaşta yakalanması bile ayıp sayılırdı (Açıl, 2016).

Türklerin, Orta Asya'da İslamiyet ile tanışıp din olarak benimsemesinden başlayarak Selçukluların, Anadolu'ya 10. yüzyılda göç edişlerine kadar Türkler arasında İslâmiyet yayılım göstermiş ve Türk kadını toplumsal hayatta aktifliğini korumuştur. Yine Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemlerinde de Orta Asya toplumundaki gibi kadın-erkek eşitliğine dayanan geleneklerinin birçoğunu korumaya devam etmiştir. Ancak artan fetih hareketleri ile büyüme

gösteren Osmanlı Devleti, farklı coğrafyalara yayılmış farklı kültürlerle etkileşime geçmiştir. Bunun sonucunda, Osmanlı toplum yapısında ve sosyal hayatta değişimler meydana gelmiştir. Kadınlar, sosyal yaşantının dışına itilirken hayatları harem sınırlandırılmıştır. Yaşanmış olan bu toplumsal değişimin temel sebebinin spesifik olarak İstanbul'un fethedilmesinin ardından Bizans İmparatorluğu'nun köleci bir devlet yapısına sahip olmasının etkilerinden kaynaklanmış olduğu düşünülür (Yavuz, & Ertem, 2021).

Buna istinaden diyebiliriz ki: Türk toplumlarının genelinde, Türk Örf Hukuku'nun uygulanmış olduğu dönemlerde kadınların yönetimde ve sosyal hayatta yeri ve hakkı, çevrelerinde bulunan toplumlarına istinaden çok daha iyi düzeydeyken, çeşitli toplumlar ile ilişkilerin ve etkileşimlerin neticesinde, sosyal hayattaki kadınlar ile ilgili kimi olumsuz algıların, ön yargıların ve bazı geleneklerin zaman içerisinde kabullenışı ve devlet organlarındaki hukuk sisteminin içerisinde meydana gelen değişimlerle süreçte farklı gerilemeler ortaya çıkmıştır (Erbay, 2019). Tanzimat dönemine kadar kadınlar; bilim ve sanat alanındaki gelişme ve yeniliklerin dışında bırakılmış, kadınların toplumsal hayatta daha önce var olan hakları sınırlandırılmış, kadın evi ve tarlası arasında bir hayat sürdürmek zorunda kalmıştır. Öyle ki Tanzimat dönemine kadar kadınların sokağa çıkma günleri ve kılık kıyafetleri fermanla belirlenirken; kadının eğitimi aile içindeki eğitim ve dini eğitimle sınırlı kalmıştır (Yavuz, & Ertem, 2021).

19. yüzyılın başlarına gelindiğinde batıdan etkilenen dönemin aydınları, dönemin gazetelerinde kadın algısının ve haklarının gelişimi, kadın dış giyimi, işçi hakları gibi konuları ele alarak konuya dikkat çekmeye çalışmışlardır. Yaşanan değişim ve gelişmeler sonucunda, kadınlar lehine birçok gelişme yaşanmıştır. Özellikle eğitim alanındaki gelişmelerle birlikte 1858 yılında ilk ve orta dereceli okullara kız çocuklarının girmesine izin verilmiştir. 1842'de Askeri Tıp Fakültesi ile bağlantılı olarak ilk kez "Ebe Okulu", 1869'da İnaş Endüstri Okulu (Kız Sanat Okulu), 1870'te Darülmuallimat (Kız Öğretmen Okulu) açıldı. İlk kız ortaokullarının açılışı 1913 yılında, İnaş Darülfünun ise 1914 yılında kurulmuştur. 1919 yılında Halide Edip Adıvar, ilk kadın öğretim üyesi olarak üniversitede varlık gösterebilmiştir (Yavuz, & Ertem, 2021).

Osmanlı, II. Meşrutiyet ile birlikte siyasi yapısında görülen değişikliklerle özgürlükçü ve laik bir anlayış, sosyal hayatta da kendini göstermiştir. Evde, anne ve eş rollerini yerine getiren kadın, artık değişti ve sosyal hayatta daha çeşitli bir statüye ulaşmak için taleplerde bulunmaya başladı. Fatma Aliye ve Emine Semiye gibi birçok kadın; yazın hayatında kendini göstermeyi başarmış, feminizm özelliklerini gösteren birçok dergi, gazete ve kadın dernekleri açılmış; kadınlar, sosyal hayatta statü kazanmak ve seslerini duyurmak için mücadele vermiştir.

1868'de ‘‘Terakki’’ adıyla yayınlanan gazete, ilk kez kadın hakları ve seçimler hakkında yazma cesaretini göstermiştir. Ayrıca ‘‘Muhadderat, İslam Kadınları Gazetesi’’ adı altında yayınlanan kadın gazetesi, çok eşliliğin zararlarına ve tek eşlilik konularına sıklıkla değinmiştir. 1895 yılında çalışan kadrosu sadece kadın olan ‘‘Kadınlara Mahsus Gazete’’si yayın hayatına başlamıştır (Göksel, 1998). Kurulan hemen hemen tüm kadın derneklerinin genel amacı; eğitimlerini artırarak kadınların sosyal hayata katılımını daha etkin bir şekilde sağlamak ve iş hayatında kadınlara yer açmaktır (Yavuz, & Ertem, 2021). Kadınlar bu haklı mücadeleye devam ettiler ve 1917 tarihli kararname ile evlilik yasal bir temele oturtuldu, kadınlara ilk kez boşanma hakkı verildi ve kadının rızası dikkate alınarak çok eşli evlilik sınırlandırıldı (Sağ, 2001).

Birinci Dünya Savaşı sonucunda, erkek nüfusun azalması ve ardından başlayan Kurtuluş Savaşı, kadınlar için çok ciddi gelişmelerin yaşanmasında önemli rol oynamıştır. Kadın hem evdeki rolünü sürdürdü hem de erkeklerin yokluğunda rollerini üstlendi. Kadınlar, bir yandan cephede savaşıırken, diğer yandan erkekler yerine işçi ve memur olarak sosyal ve çalışma hayatında kendilerine yer edinmişlerdir. İlk kez işçi hakları üzerine yapılan düzenlemeler kadın işçilerin hakları üzerine yapılmıştır. (Sağ’dan akt. Yavuz, & Ertem, 2021)

Cumhuriyetin ilk yıllarında, kadınlar adına gelişmelerin önüne geçmek yerine verilen haklar daha da genişletilerek, kadınların siyasi hayatta da var olmalarına olanak sağlanmıştır. ‘‘Türk Kadın Yolu’’ dergisi, 1925 yılında yayımlanmaya başlamış ve dergi ilk sayısından itibaren siyasi haklar talep etmiştir. Ayrıca ‘‘Kadınlar Birliği’’ de bu amaçla 1926-1927 yılları arasında çeşitli kampanyalar yürütmüştür. Bu talepler karşısında kadınların, 1930’da yapılan belediye seçimlerinde seçme ve seçilme, 1933’te muhtar ve köy büyükleri komitesi’ne üye seçme ve seçilme, 1934’te milletvekili seçme ve seçilme haklarını elde etmişlerdir. (Yavuz, & Erdem, 2021). Eğitimin zorunlu olduğu düşüncesiyle, hem cumhuriyetle yaşanan değişim ve dönüşümün kalıcı olmasını hem de toplumda kadının varlığının kalıcılığını sağlamak isteyen Mustafa Kemal Atatürk, 1924 yılında ‘‘Tevhid-i Tedrisat Kanunu’’ ile tüm eğitim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlamış ve kız ve erkek çocukların okullarda birlikte eğitim almaları için bir fırsat sağlamıştır. İlkokul, herkes için zorunlu olmuştur. Başta eğitim olmak üzere; hukuk, iş, siyasi katılım, sosyal hayat ve aile hayatında aktif olan Türk kadınlarının eşit haklara sahip olmaları ve bu hakları kullanmaları için gerekli tüm adımlar atılmıştır (Sağ, 2001).

Sonuç olarak; Cumhuriyetle birlikte toplumsal yaşam yeniden inşa edilmiş ve kadınlar toplumsal ve siyasal yaşamda haklarını elde etmişlerdir. Demokrasi ve toplumdaki cinsiyet eşitliğini sağlamak için Mustafa Kemal Atatürk’ün ve dönemin aydın siyasetçilerinin önderliğindeki Türk kadınları, birçok dünya devleti nezdinde siyasi yaşamdaki yerlerini almış,

gerek uluslararası sözleşmelerle kadınların Türk toplumundaki konumunda, gerekse toplumun kadın algısında birçok gelişme kaydetmiştir.

Türk Toplumunda Erkeğin Yeri

Her toplum, kendi kültürüne ve yapısına göre farklı cinsiyet algıları yaratmıştır. Yarattıkları bu algılarla kadın ve erkeklere çeşitli roller yüklemişlerdir. Bu roller, içerik ve özellikleri bakımından toplumdan topluma farklılık gösterse de her toplum kendine özgü bir “erkeklik” imajı yaratmıştır. Ancak cinsiyet bağlamında erkekliğin ne anlama geldiğine dair çalışmalara konu olması, kadınların araştırmalarına ve feminizmine olumlu bir tepki olarak 1970'lerin sonlarında ve 1980'lerin başında başladı (Haskan, Koç, & Yüce, 2016).

Türk toplumunun da cinsiyet algısı bakımından kendine özgü bir “erkek” imajı vardır. Ancak Türk toplumunda, kadın ve erkeği tek başına ele almak eksikliğe yol açacağı kanısıyla bu kavramlar daha çok aile kavramı ile ele almak daha doğru olacaktır. Çünkü Türklerde aile, toplumun ve devletin yapı taşı olarak görülmüş ve aile yapısına ayrı bir değer verilmiştir. Türk ailesi, İslamiyet öncesi dönemde baba, anne ve çocuklardan oluşan çekirdek aile şeklindedir ve ataerkil bir aile yapısı vardır (Mandaloğlu, 2022).

Erkek egemen sistem, temel olarak iktidar aygıtlarının egemen erkeklik değerlerine ve temsil ettikleri ve yönettikleri toplumsal bir düzene sahip erkekler tarafından kontrol edildiği gerçeğini ifade eder. Erkek egemen bir toplumun merkezinde, egemen erkeklik değerleri vardır ve bu egemen sistemde her türlü farklı kadınlık ve erkeklik konumu buna göre kontrol altında tutulur (Gülseven, 2017). Ancak Türkler, aile yapısı olarak erkek egemenliğine dayalı ataerkil bir aile yapısına sahip olsalar da kadının da aile içinde söz sahibi olduğu ve kadına değer verdikleri görülmektedir. Eski Türklerden beri çocuklar da aile için değerli olmuştur. Oğul yetiştirmek babanın görevi iken, kız yetiştirmek annenin görevidir (Mandaloğlu, 2022). Bundan hareketle sorumlulukların aile içinde paylaşıldığı anlaşılmaktadır. Ancak her toplumda yaşanan değişim ve dönüşümlerin bir sonucu olarak eski Türk toplumunda kadının ayrıcalıklı konumu kadının ev hayatı ve anneliği ile sınırlanmaya başladıkça, Türk toplumunda erkeğin konumu, erkekler üzerinde farklı söylemlerin oluşmasına neden olmuş, daha da güç katmıştır mevcut güçlerine. Toplumda oluşan: “Erkekler ağlamaz!”, “erkek olmak” gibi söylemler, erkeklerin her zaman “güçlü olmak”, “iyi insan ve eş olmak” gibi sorumluluklar altında kendilerini ezmelerine neden olmuştur. Bir erkek; sünnet, ilk cinsel deneyim, askerlik, iş bulma ve para kazanma, evlenme, baba olma çocukluktan başlayan kendini var etme sürecinde çeşitli dönüm noktalarıdır (Çelik, 2016). Bir erkek bu kilometre taşlarından geçip erkekliğin yapım sürecini

tamamlamış olsa bile, onu ömrünün sonuna kadar korumak ve gelecek nesillere aktarmak zorundadır (Berber, Yağışlı, Demirci, Kayakçı, & Akbulut, 2021).

Erkeğe; erkek olmak için nasıl bir davranış sergilemesi gerektiği, neyi yapıp yapmayacağı, nasıl giyinip, davranacağı, nasıl oturup kalkacağı, ne hissedeceği, neleri konuşacağı, nasıl bir eş olacağı, kimleri ezeceği ve kimleri koruyacağı gibi toplum tarafından belirlenmiş kurallar öğretilmektedir (Yağışlı, *vd.*, 2021). Erkeğin çok sorumluluğu olduğunu dile getiren Çelik, bu sorumlulukları yerine getirirken duyguları hiçe saymanın zor olduğunu ve erkekler dünyasında varlığını korumaya çalışmanın ağır olduğu ifade etmektedir. Ayrıca erkeklerin bunları dillendirip, paylaşmayı da uygun bulmadığı için suskunlaştığını ve yalnızlaştığını dile getirmektedir. Artık “Onu kimsenin anlamadığını” düşünen erkek için; anlaşılmayan bir insan olarak yaşamını devam ettirmeye çalışmak, tüm yönlendirmeler ve baskılarla daha da zorlaştığını ifade etmektedir (Çelik, 2016).

Sporda Cinsiyet Algısı

Cinsiyet algısı, hangi cinsiyetin sporda hangi rolü üstlenebileceği gibi konularda bireylerin inanç ve tutumlarını ifade etmektedir. Cinsiyet algısı, genel olarak cinsiyet normlarının bir uzantısıdır. Geleneksel olarak, sporda erkeklik normları, güç, kuvvet, canlılık ve üstün fiziksel nitelikler gibi nitelikleri içermektedir. Bu nedenle erkek sporcuların spor ortamlarında daha fazla değer gördüğü, desteklendiği ve bulunduğu söylenebilir. Öte yandan, kadın sporcular genellikle daha az görünürlüğe sahip olmuş, atletik yetenekleri basitleştirilmiş ve cinsiyet temelli baskılar ile karşı karşıya kalmıştır.

“Erkekler, toplumda hep var olmuş; kadınlar ise varlığını hep kanıtlamaya çalışmıştır” Bu sözün doğruluğunu spor alanında ispatlamak hiç de zor değildir. Tarih boyunca erkekler, spor alanlarında var oluşunu kesintisiz bir şekilde sürdürürken, kadınların varlığı hep sınırlı sayıda kalmış çoğu zaman toplumsal engel ve baskılara maruz kalmışlardır.

Kadınlarla erkekler arasındaki psikolojik ve fizyolojik farklılıkları vurgulayan aldatıcı söylemler, sporda ikinci olmasının sebebinin kadın anatomisi olduğunu vurgulamıştır. Bir kadının vücudu üzerinde kurulan kontrol, geçmişte kamusal alana çıkmasına izin vermediği gibi, bir kadının sadece eğlence amaçlı spor yapması gerektiği anlayışla karşılaşmıştır (Koca, & Bulgu, 2005). Bu bağlamda sporda erkek ve kadın arasındaki farklılıklar sadece farklılık olarak görülmemekte, cinsiyete dayalı hiyerarşik iş bölümlerini de ortaya çıkarmaktadır (Yaprak, & Amman, 2009). Kadınların spor alanlarına katılmaları ve çalışmaları, kendilerini eşit hissetmeleri ve eşit muamele görmeleri için daha fazla çaba gösterilmelidir (Karataş, 2022).

Spor Yönetiminde Cinsiyet Algısı

Geçmişten bugüne erkekler, spor dünyasında çeşitli roller üstlenmektedir. Erkekler spor kulüpleri, federasyonlar, genel müdürlükler, yönetim kurulu üyeliği ve diğer yönetici pozisyonlarında daha fazla yöneticilik rolü üstlendiği kadınlar ise spor yöneticiliği temsili ve liderlik pozisyonlarında erkeklere nazaran daha geri planda kalmıştır. Türkiye’de 2023 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilat şemasına baktığımızda, bir bakan dört bakan yardımcısından sadece biri kadın, spor bakanlığına bağlı müdürlüklerde çalışan on iki yöneticinin ise erkek olduğu görülmektedir. GSB'nin yönetim kademesinde cinsiyet dağılımına bakıldığında, kadınların sayıca azınlıkta olduğu gözlemlenebilir. Ancak, orta ve üst düzey yönetim kademesine çıkıldığında, diğer alanlardaki gibi bayan yöneticilerin sayısında belirgin bir azalma söz konusudur (GSB, 2023). Ülkemizde, spor erkek egemen bir yapıya sahip olması ve erkeklerin kendilerini kadınlardan daha çok sporla özdeşleştirmesi, kadınların sporda marjinalleşmelerine ve azınlıkta kalmasına neden olmuştur. Sadece kadın yöneticiler değil, spor organizasyonlarındaki kadın sporcu, antrenör ve hakem sayısı da erkeklere göre oldukça düşüktür (Sertkaya, Meltem, & Ekmekçi, 2013).

Koca (2011) tarafından yapılan araştırmada, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nde çalışan personelin %87,7'si erkek, %12,2'si kadındır. Aynı çalışmada toplam yöneticilerin %4,3'ünün kadın olduğu tespit edilmiştir. Bu rakamlar, diğer alanlarda olduğu gibi spor yönetimi alanında da kadın yönetici sayısının az olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'deki spor federasyonlarına baktığımızda, 61 spor federasyon başkanlığından sadece 3'üne kadınlar başkanlık ediyor. Spor federasyonlarında kadınlar o kadar azınlıktadır ki yönetici düzeyinde isimleri yoktur.

Sağır'ın (2021), kadın yöneticilerin spor yönetiminde yaşamları ve çalışmaları sırasında karşılaştıkları sorunların kişisel anlatılarını analiz ederek, kadınların spor yönetimindeki rolünü ve karşılaştıkları sorunları ortaya koymuştur. Kadın katılımcıların cinsiyetlerinden dolayı yaşadıkları sorunlar değişkenlik gösterse de ortak sorunların da olduğu ve kadın spor yöneticilerinin çalışma alanlarında cinsiyetlerinden dolayı engellere maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Kadın yöneticilerin, toplumsal cinsiyet bağlamındaki deneyimleriyle Türkiye'de kadın yönetici olmanın zorluğu ortaya çıkmıştır. Yönetici olarak yükselmede kadınlar tercih edilmese de toplumsal kabulün yavaş da olsa gelişmeye başlaması sevindiricidir. Kadın yöneticilerin tercih edilmemesinin nedenleri olarak; toplumun değer ve yargıları, evlilerin aile içindeki rolü ve çocuk bakımı karşılaşılan temel sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Spor Branşı Tercihinde Cinsiyetin Etkisi

Spor branşı tercihi cinsiyet etkisi, toplumda belirli sporların cinsiyetlere daha uygun veya daha cazip olduğu düşüncesi toplumdaki cinsiyet algılarından kaynaklanmaktadır. Bu etki, kültürel, sosyal ve bireysel faktörlerin bir araya gelmesi ile farklı toplumlarda değişkenlik gösterebilir. Birçok spor branşı, tarih boyunca belirli cinsiyetlerle ilişkilendirilmiş ve cinsiyet farklılıklarından ötürü uzun yıllar cinsiyet ayrımcılığına maruz bırakılmıştır. Erkeklerin genellikle daha fazla kas kütlesine ve beden gücüne sahip olması nedeniyle, bazı sporları kadınlardan daha fazla tercih edebilirler. Bu durum, “cinsiyetlendirilmiş” sporlarda ve genellikle erkeklerle ilişkilendirilen futbol, halter, dövüş sporları veya kadınlarla ilişkilendirilen jimnastik, buz pateni, yoga veya pilates gibi belirli cinsiyetteki aktörlerle ilişkili egzersizlerde daha da belirgindir (Bozok, Munar, & Kavasoglu, 2019). Cinsiyetleştirilmiş ve kadınlara özgü bir egzersiz olarak gösterilen pilates, yoga, bale gibi sporlar toplum tarafından erkekler için uygun görülmemektedir (Markula, 2006; Messner, 2000).

Türkiye’de genç kız ve kadınların spora katılımında, geçmişe oranla bir artış olduğunu gözlemleyebilirsek de sporu bırakma oranlarının çok yüksek olduğu da söylenmelidir (Koca, 2006). Hem erkek hem kadın sporcuların spor tercihleri nedeniyle cinsiyetin bir yansıması olarak engel ve baskılarla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir (Kavasoglu, & Yaşar, 2016). Bu tür engel ve baskılara maruz kalan bireyler, spor branşını belirli bir zaman sonra bırakmaktadırlar. Spor branşlarının cinsiyetleştirilmiş olması, sayıca erkek egemenliğinin çok fazla olduğu spor branşlarında kadını azınlıkta bırakmıştır. Bu durum aynı şekilde kadınlar ile özdeşleştirilen spor branşlarında da erkeklerin azınlıkta kalmasına yol açabilir.

Toplumsal beklentiler, cinsiyet etkisi gibi etkenler çocukluktan başlayarak spor branşı tercihlerini şekillendirmekte etkili olabilir. Ebeveynler, çocuklarına spor branşı seçerken genellikle toplumdaki cinsiyet algılarına uygun olabilecek spor branşlarını tercih edebilirler. Bu nedenle, kız çocuklarını jimnastik, dans, bale, gibi esnekliğin ve zarafetin ön planda tutulduğu spor branşlarına yönlendirirken; erkek çocuklarını futbol, basketbol, güreş, boks gibi mücadele ve kuvvet gerektiren spor branşlarına yönlendirebilmektedirler. Ancak son yıllarda cinsiyet etkisinin azaldığı görülmektedir. Bunda artan eğitim seviyesi ve medyanın etkisi olabilir. Artan eğitim seviyesi ile kadınlar evdeki etkinliğini devam ettirmesinin yanında spor, iş ve diğer bütün alanlarda kendini göstermeyi başarabilir. Medyada da kadınların elde ettiği bu başarılarla yer vermesi ile toplumda farkındalık artmaya başlamıştır. Kadınlar, erkeklerle özdeşleştirilen spor branşlarını seçme isteğini desteklemiştir. Günümüzde birçok kadın; futbol, basketbol, taekwondo, boks gibi geleneksel olarak erkeklerin yoğun olarak yaptığı sporları tercih etmekte ve ulusal ve uluslararası birçok başarıya sahip olabilmektedir. Benzer şekilde, erkekler de

kadınların yoğun olarak tercih ettiği jimnastik, dans gibi spor branşlarını tercih edebilmektedir. Ancak kadın ve erkeklerle özdeşleştirilen spor branşlarında cinsiyet olarak baktığımızda kadın ve erkek sayısı hala eşitlenmiş değildir.

Sonuç olarak, bir spor branşı tercih edilirken cinsiyet etkisi belirgin olarak görünebilmektedir. Çünkü toplumda var olan cinsiyet algıları bu tercihe yön verebilir. Ancak toplumda artan cinsiyet algısı farkındalığı ve cinsiyet normlarına meydan okuyan bireylerin çabaları, spor branşlarına cinsiyet temelli sınırlamaları azaltmış ve herkesin istediği sporu seçme özgürlüğünü desteklemiştir.

Medyada Spora İlişkin Cinsiyet Algısı

Kitle iletişim araçları, hayatımızda büyük bir rol oynamaları ve kitleleri kolaylıkla etkileyebilmeleri sebebiyle son derece önemlidir. Sosyal bir olgu olarak sporun gelişmesinde medyanın rolü büyüktür (Güler, & Demir, 1995). Spor, medyadaki yeri ve önemi bugün büyük ölçüde bulunmaktadır. Hem spor hem de medya, birbirini önemli bir şekilde etkileyerek birçok kişinin dikkatini çeker. Medyanın sporu sevdirmeye ve kitlelere yayma yeteneğine sahip olduğu bilinmekle birlikte sporcu imajının, itibarının ve algılarının oluşturulmasında ve yayılmasında kilit rol oynadığını da söyleyebiliriz. Medya ve basın kadınları nesne olarak sunmuş, ürettikleri içerikle bedenlerini meta haline getirmiştir (Fidan, 2000). Toplumda cinsiyet algısının derinleşmesinde rekabetin ve çekişmenin üst düzey olduğu sporda erkek gücü yüceltilirken kadınların gücünün önemsizleştirildiği ve kadının sadece bedenine vurgu yapıldığı medyada, kadın sporcuların başarılarını ve becerilerini yeterince vurgulamamakta veya kadın sporcuları belirli kalıplara sokmakta kadın sporcuların vücut görünüşleri ve özel hayatlarına daha fazla odaklanılmaktadır. Türk spor medyasının haber diline yansıyan bu tavır kadın ve erkeği ayırıştırarak toplumdaki cinsiyet ayrımcılığını ortaya çıkarmaktadır.

Ancak son yıllarda, spor alanında toplumdaki cinsiyet algısına genel bir bakışla birlikte medyanın bu konuda daha dikkatli ve sorumlu davrandığı gözlemlenmektedir. Kadın sporcuların başarıları daha fazla vurgulanmaya başlanmış, kadın sporculara daha fazla medya ve sponsor desteği sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı şekilde, erkek sporcuların da dış görünüşleri ve kişisel hayatlarına ulaşmak yerine yetenekleri ve spor başarıları ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Erkekler, pek çok spor dalında egemenlik sürdürme eğilimindedir ve yaygın olan sporlarda kadınların yer aldığı alanlar sınırlıdır. Fakat 20. yüzyılda teknolojinin ilerlemesiyle birlikte kadınlar her alanda fark edilmeye başlamış ve toplumun dinamiklerini değiştirmeyi başarmışlardır. Medya, kadınların yaşamdaki konumunu etkilemiş ve farklı bir boyuta taşımıştır (Turan, Tatlısu, & Uçan, 2022).

Uluslararası Kuruluşlar ve Politika Belgelerinde; Spor ve Cinsiyet

Toplumda her birey; yaşam hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı gibi temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Etnik kökeni, dili, dini ve cinsiyeti her ne olursa olsun her birey adil ve eşit imkanlara sahip olmalıdır. Bireylerin eşit hak ve olanaklara sahip olmaları için birçok uluslararası oluşum çalışmalar yürütmektedir. Bu oluşumlar toplumdaki cinsiyet eşitliğini sağlamak için çeşitli politika ve stratejiler geliştirmektedirler. Bu oluşumların başında dünya barışını ve güvenliğini korumak, uluslararası ekonomik, sosyal ve kültürel işbirliğini kurmak amacıyla 24 Ekim 1945'te kurulan Birleşmiş Milletler gelmektedir. Bir diğer önemli kuruluş 1 Kasım 1993 yılında kurulan Avrupa'nın siyasi, ekonomik ve toplumsal entegrasyonunu teşvik etmek, barışı sağlamak, insan hakları ve demokrasiyi korumak adına Avrupa ülkelerini bir araya getirmeyi amaçlayan Avrupa Birliği gelmektedir (MEB, 2022). Bu iki oluşum temel insan hakları, sosyal adalet, cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilir kalkınma gibi önemli çalışmalarda roller üstlenen uluslararası örgütlerdir.

Sporun her alanında cinsiyet esaslı eşitsizlikler, sporun her seviyesinde (profesyonel, amatör, rekreatif gibi) ve her pozisyonunda (yönetici, antrenör, hakem, taraftar, sporcular gibi) temel hakların kullanılmasında, kaynaklara ve mevcut programlara erişebilme hususunda, kariyer sahibi olabilmede vb. kadınların aleyhine gerçekleşen eşitsizlikler olarak gün yüzüne çıkmaktadır (KASFAD, 2012). Bu bağlamda sporda eşitlik ve cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla uluslararası düzeyde birçok anlaşma ve belge bulunmaktadır. Bu belgeler, sporun herkes için erişilebilir ve adil bir şekilde desteklediğini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Cinsiyet eşitliği için yapılan bazı önemli çalışmalar.

İnsan hakları evrensel bildirisi.

10.12.1948 tarihinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylanmıştır. BM Genel Kurulu'nun 183. oturumu Paris'te yapılmış olup kabul edilen bildiri 30 maddedir. Türkiye, 6.04.1949 tarihinde beyannameleri kabul eden ülkeler arasına katılmıştır. Bildiri de insanların hayatlarında sahip oldukları temel hakların ve özgürlüklerin korumasını amaçlayan, insan haklarına saygıyı teşvik eden ve insan haklarının evrensel ve eşit olduğunu vurgulayan önemli bir uluslararası belgedir. Beyannamenin içerisinde yer alan en önemli normlardan bazıları; insanlık onuruna duyulan saygı, ayrımcılığa karşı gelmek ve eşitliktir (Öztürk, & Koca, 2018).

Spora özel bir vurgu yapılmasa da insanların eğlence ve dinlenme faaliyetlerine verilen önem vurgulanmıştır. Beyannamenin 24. maddesinde yer alan: “her kişinin dinlenmeye, boş zamana sahip olmaya, makul çalışma saatleriyle sınırlı aralıklarla ve düzenli olarak tatillere

hakkı vardır” maddesi ile 27. maddesinde yer alan “her bireyin toplumsal kültürel faaliyetler serbestçe katılabileceği, sanatsal, bilimsel, edebi alanlardaki ilerleyişi takip ederek faydalanma hakkına sahiptir” maddesinde tüm yaşam koşullarında çalışma, dinlenme, boş zaman, kültürel katılım ve üretimle ilgili haklara sahip olduğu vurgusu yapılmaktadır (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1948).

Cedaw (Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi).

1979 yılında kabul edilmiş bu sözleşme, kadınlara yapılan ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını amaçlamış, insan haklarına sadece erkeklerin değil kadınların da tüm alanlarda eşit haklara sahip olmalarını teşvik etmek için tasarlanmıştır. BM üye devletlerinden bu sözleşmeyi kabul etmelerini ve kayıt altına almalarını istemektedir (Aslan, 2011).

Sözleşme de spesifik olarak profesyonel spor, spor organizasyonları veya sporla ilgili ayrıntılara doğrudan değinen bir madde bulunmamaktadır ancak 10. madde eğitimle ilgili olarak kadın ve erkekler arasında fırsat eşitliğini teşvik eder ve bu da dolaylı olarak spor ve spor eğitimi ve aktivitelerine de uygulanabilir. Sözleşme, spor da dâhil olmak üzere her alanda kadınların eşit haklara sahip olmalarını teminat altına almaktadır.

BM kadının statüsü ve kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi komitesi (CEDAW Komitesi).

189 BM üyesi olan ülkelerin onaylamış olduğu CEDAW, Türkiye adına da kadın haklarının iyileştirilmesi noktasında referans anlaşmalardan birisidir. Anlaşmanın işleyişindeki sürecin yürütme organı niteliğinde kabul edilebilecek olan Sözleşme Komitesi’nin, taraf ülkelerdeki ilerlemeleri takip ettiği raporlaştırma mekanizmasıdır (Kemaloğlu, 2019).

BM kadın birimi (UN Women).

2010 yılında kurulan BM Kadın birimi, cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi alanında faaliyet gösteren ve Dünya çapında kadınlar ve kız çocuklarının ihtiyaçlarının karşılanmasındaki ilerlemeye ivme kazandırmak amacıyla kurulmuştur. BM Kadın Birimi, kadınların siyasi artışını artırmayı, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin yaygınlaştırılması gibi çalışmalara devam ediyor (Women, 2022).

BM sürdürülebilir kalkınma hedefleri.

Birleşmiş milletlerin 2015 yılında kabul ettiği ve dünya çapında sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlayan bir gündemdir. Bu bağlamda, aralarında Türkiye'nin de yer aldığı 193 üye ülkenin imzasıyla kabul edilen 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH 2030), 17 temel hedef ve bunlara bağlı 169 hedeften oluşmaktadır. Bu yeni küresel gündem, ülkelerin kalkınma plan ve politikalarının 2030 yılına kadar herkes için insan hakları ilkesini vurgulayan bir anlayışla şekillenmesini öngörmektedir (Peşkircioğlu, 2016). 2030 gündemi'nde yer alan SKH'leri cinsiyet eşitliği konusunda önemli hedefler içermektedir. Özellikle SKH 5, “cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi” toplumdaki cinsiyet eşitliğini teşvik etmeyi amaçlayan önemli bir maddedir. Ancak diğer maddeler de kadınlar ile kız çocuklarının kalkınması, güçlenme ve eşitliğin sağlanması için önemli maddelerdir.

SKH 2030'un 17 temel hedefi şunlardır:

Hedef 1. Yoksulluğu, her nerede olursa olsun, tüm biçimleriyle sona erdirin.

Hedef 2. Açlığı sona erdirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme fırsatlarını iyileştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.

Hedef 3. Her yaşta, herkesin refahını sağlamak ve insanların sağlıklı yaşam sürmelerini desteklemek.

Hedef 4. Kapsayıcı ve herkese eşit kaliteli eğitim vermek ve herkese yaşam boyu eğitim olanakları sağlamak.

Hedef 5. Toplumdaki cinsiyet eşitliğini sağlamak, kızların ve kadınların sosyal konumunu güçlendirmek.

Hedef 6. Herkes için temiz suya ve sağlıklı yaşam koşullarına sürdürülebilir erişim sağlamak.

Hedef 7. Herkes için sürdürülebilir, erişilebilir, güvenilir ve modern enerji sağlamak.

Hedef 8. Kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretken istihdam ve insan onuruna yaraşır, sürdürülebilir işler sağlamak.

Hedef 9. Sürdürülebilir, kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek, dayanıklı altyapı inşa etmek,

Hedef 10. Ülkeler içindeki ve ülkeler arasındaki eşitsizlikleri azaltmak.

Hedef 11. Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak.

Hedef 12. Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak için gayret göstermek.

Hedef 13. İklim değışikliğı ve etkileriyle mücadele için hızlı adımlar atmak.

Hedef 14. Okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını koruyup sürdürülebilir bir şekilde kullanmak için çaba göstermek.

Hedef 15. Karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımını korumak, restore etmek ve sağlamak, ormanların sürdürülebilir kullanımını desteklemek, çölleşmeyle mücadele etmek, toprakların verimlilik kaybını durdurmak ve tersine çevirmek ve biyolojik çeşitlilik kaybını önlemek.

Hedef 16. Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumları teşvik etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak için çabalarda bulunmak.

Hedef 17. Küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı canlandırmak için sürdürülebilir kalkınma için çalışmak (Sosyal Fayda Zirvesi, 2016).

Avrupa insan hakları sözleşmesi.

1950 yılında Roma'da Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiş ve Türkiye 1952 yılında imzalamıştır. Sözleşmenin amacı, insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunmasını sağlamaktır. Cinsiyet eşitliği konusunda doğrudan bir maddeye sahip olmasa da AİHS ve ona bağlı protokoller, cinsiyet ayrımcılığıyla mücadelede kilit rol oynuyor. Özellikle AİHS'nin 14. maddesi, sözleşmenin diğer maddeler tarafından korunan hak ve özgürlüklerin kullanılmasında ayırım gözetilmemesini şart koşturmaktadır. Bu nedenle bu madde, cinsiyet dâhil olmak üzere ırk, dil, din, siyaset veya diğer görüşler, ulusal ve toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi sebeplerle ayrımcılığa karşı mücadelede temel bir hukuki araçtır. AİHM ve ekli 12 sayılı Protokol, tüm insanların kanun önünde eşit olduğu ve kanunen eşit korunma hakkına sahip olduğu temel ilkesine dayanarak “Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Antlaşma dâhilinde, ayrımcılık yapılmasının genel manada yasaklanması toplu biçimde uygulanması aracılığıyla tüm bireylerin eşit haklara sahip olduğunun vurgulanması adına gereken tedbirleri almaya karar vererek; Ayrımcılık yapılmaması ilkesinin, Taraf Devletleri, etkin ve tam bir eşitliği sağlama gayesiyle tarafsız ve en uygun gerekçelere dayandırılan önlemler almaktan alıkoymadığı” vurgulanmıştır (Avrupa Konseyi, 2000).

Pekin deklarasyonu ve eylem planı.

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı, dördüncü Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Konferansı olarak bilinen 1995 Pekin Kadın Konferansı'nda kabul edilen iki önemli belgedir.

Bu deklarasyon, kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, ilerlemesi ve toplumsal, ekonomik, siyasi ve kültürel yaşamda daha fazla sunumunu teşvik etmek ve kadın erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla dünya çapında önemli bir yükümlülüğü ifade eder. Eylem planı 12 kritik alanı barındırır ve her alan için belirli eylem önerileri sunulmaktadır (Birleşmiş Milletler Pekin Deklarasyonu, 1995).

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planında sporun yer aldığı stratejik alanlar, kadınların eğitim ve öğretimi, kadın ve sağlık, güçlendirme ve karar vermede kadın ve kız çocuklarıdır. Spora özel iki eylem bulunmaktadır Ayrımcı olmayan, eğitim ve öğretimin iyileştirilmesine yönelik stratejik amaç için önerilen eylem; (83) Hükümetler, eğitim otoriteleri ve diğerleri eğitim kurumları ve akademik kurumlar tarafından, (m) ulaşılabilir eğlenme-dinlenme ve spor tesisleri kurmak, her yaştan kadınlar ve kız çocukları için eğitimde cinsiyete duyarlı programlar ve kamu kurumları oluşturmak ve güçlendirmek, antrenörlük, eğitmenlik ve yöneticilik dahil atletizm ve fiziksel aktivitelerin her alanında katılımcı olarak kadınları güçlendirmek ve ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde ilerlemesini desteklemek. Kadın sağlığını geliştiren önleyici programları güçlendirmek stratejik hedefi için geliştirilen eylem; (107) Sivil toplum örgütleri, kitle iletişim araçları, özel sektör ve uygun olduğunda BM organlarının dahil olduğu ilgili uluslararası örgütlerle işbirliği yaparak hükümetler tarafından, (f) eğitim sisteminde, iş yerinde ve toplumda, her yaştan kadın ve kız çocuklarının, spor, fiziksel aktivite ve dinlenme-eğlenme imkanlarına erkeklerle eşit ölçüde ulaşmalarını sağlayacak programlar oluşturmak ve desteklemek. Ayrıca kız çocukları başlığı altındaki 280 sayılı eylemde spor da yer alıyor. Bu maddeye göre hükümetler, uluslararası ve sivil toplum örgütleri "Kız çocuklarının spor, tiyatro ve kültürel faaliyetler gibi müfredat dışı faaliyetlere tam ve eşit katılımını teşvik etmekle" (d bendi) yükümlüdür (Birleşmiş Milletler Pekin Deklarasyonu, 1995; Öztürk, & Koca, 2018).

Avrupa komisyonu kadın ve spor şartı.

1987 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen Avrupa Kadın ve Spor Şartı, Avrupa Birliği'nde sporda erkek ve kadın için fırsat eşitliği talebinin resmi olarak tanınmasının ilk adımıdır. Bu şart, kadınların spor alanında eşit haklara, fırsatlara sahip olmalarını ve ayrımcılığın engellenmesini amaçlamaktadır. Sporun toplumun her kesimi için daha erişilebilir hale getirilmesi ve toplumdaki cinsiyet eşitliğinin spor alanında da teşvik edilmesine, okullarda spor ve eğlence amaçlı sporun geliştirilmesine, çocukların spora teşvik edilmesine ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla bir dizi öneriler içermektedir. Yine şartlarda kadın sporcuların sağlığının korunmasına, kadınların ve erkeklerin sporun tüm alanlarında ve seviyelerinde karar alma sürecine katılmak için eşit fırsatlara sahip olmalarına vurgu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2002).

Olimpik antlaşma (OA).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından yayımlanmış ve olimpiyat oyunları ile ilgili temel kurallar ve talimatları içeren bir belgedir. Antlaşmada, sporcuların hakları, fair play (adil oyun), cinsiyet eşitliği, dopingle mücadele ve diğer önemli konuları kapsayan bir dizi ilkeleri içerir. Olimpiyat Hareketinin amacı, gençleri Olimpizm değerlerine dayalı olarak spor yoluyla eğiterek daha iyi ve huzurlu bir dünyanın yaratılmasına katkıda bulunmaktır. IOC'nin mutlak yetkisi altında, Olimpiyat Hareketi, Olimpiyat Anlaşmasını rehber olarak kabul eden kurumu, sporcuyu veya diğer kişileri içerir (Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2015).

Brighton plus Helsinki 2014 kadın ve spor bildirgesi.

Birinci uluslararası kadın ve spor konferansı, 5-8 Mayıs 1994 tarihleri arasında İngiltere'nin Brighton kentinde hem uluslararası hem de ulusal düzeyde sporda politika yapımcıları ve karar vericileri ile birlikte gerçekleştirilmiştir. İngiliz Spor Konseyi tarafından düzenlenen ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından desteklenen konferansta, özellikle kadınların spora katılma ve spora katılmada karşılaştıkları zorlukları ele alacak değişim sürecinin nasıl hızlandırılacağı tartışılmıştır. 12-15 Haziran 2014 tarihleri arasında Helsinki' de düzenlenmiştir. 6. IWG Dünya Kadın ve Spor Konferansı'na yaklaşık 100 ülkeden 800'den fazla delege katıldı ve Brighton Deklarasyonu'nu yineleyen Konferans, fiziksel aktiviteyi özellikle kızlar ve kadınlar için organize sporun temel bir uzantısı olarak benimseyen Brighton Plus Helsinki Kadın ve Spor Deklarasyonu 2014'ün güncellenmiş bir versiyonunu da onayladı. Bu nedenle, bildirge boyunca sporun yanı sıra fiziksel aktiviteye de atıfta bulunmaktadır. Bildirgeyi bugün itibarıyla aralarında hükümet ve sivil toplum örgütleri, ulusal ve uluslararası spor federasyonları, ulusal Olimpiyat komiteleri ile eğitim ve araştırma enstitülerinin de bulunduğu 600 kurum kadınların spora katılımını artırmaya yönelik eylem rehberlik edecek ilkeleri sağlayan Brighton Deklarasyonu'nu onayladı. Deklarasyonun en önemli amacı kadınların sporun her düzeyinde, tüm işlev ve rollerine katılımının artırılmasıdır (Öztürk, & Koca, 2018; IWG Women & Sport, 2014).

Brighton Plus Helsinki 2014 Kadın ve Spor Bildirgesi'nin diğer amaçları şunlardır;

- Eşitlik ve çeşitlilik değerlerini ve ilkelerini fiziksel aktivite ve spor için tüm uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel stratejileri yaygınlaştırmak;
- Tüm kadın ve kız çocuklarının, bireyin haklarını, saygısını ve onurunu koruyan destekleyici ve güvenli bir ortamda fiziksel aktivite ve spora katılma imkanına sahip olmalarını sağlamak;

- Kadınların her düzeyde, her işlev ve rolde fiziksel aktiviteye ve spora katılımını artırmak ve desteklemek;
- Kadınların bilgi, deneyim ve değerlerinin spor ve fiziksel aktivitenin gelişimine katkıda bulunmasını sağlamak;
- Kız çocukları ve kadınların fiziksel aktiviteye ve spora katılımlarının kamusal yaşama, toplumsal kalkınmaya ve sağlıklı ulusların inşasına bir katkı olarak tanınmasını teşvik etmek;
- Spor ve fiziksel aktivitede cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için kadınlar ve erkekler arasındaki iş birliğini artırmak ve erkeklerin desteğini sağlamak.
- Kadınlar tarafından sporun ve fiziksel aktivitenin asıl değerinin ve kişisel gelişim ile sağlıklı yaşam tarzlarına katkılarının tanınmasını teşvik etmek (IWG Women & Sport, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, çalışma grubu, ölçek geliştirme süreci, veri toplama araçları ve veri analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bir tarama modeli, geçmişte var olan ve günümüzde de varlığını sürdüren bir durumu var olduğu biçimiyle tanımlamayı hedefleyen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2011). Bu araştırmada, sporla ilgilenen ve sporun gündemini düzenli olarak takip eden bireylerin cinsiyet algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir ölçek geliştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşaması 5’li likert tipi bir ölçeğin geliştirilmesi, ikinci aşama ise geliştirilen ölçeğin uygulanmasından elde edilen verilerdir.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini; Bayburt ilinde ikamet eden 18 yaş üzeri spora ilgi duyan ve sporun gündemini düzenli bir şekilde takip eden bireyler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda 54 maddeden oluşan ölçek formunun madde havuzunun anlaşılabilirliğini test etmek için 45 kişilik grup dahil edilmiştir. Ardından araştırmaya kolayda örneklem yöntemi kullanılarak Bayburt ilinde ikamet eden 813 bireye anket dağıtılmıştır. Çalışma; hatalı kodlanan formların dışında toplam 407 Kadın 398 Erkek olmak üzere toplamda 805 birey ile tamamlanmıştır. Literatürde ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem büyüklüğünün ölçekteki madde sayısının 5 ile 10 katı olduğu belirtilmektedir (Nunnally, 1978; Kass, & Tinsley, 1979; Kline, 1994; Şencan, 2005). Buna göre örneklem grubunun yeterli büyüklükte olduğuna karar verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışma grubunda yer alan katılımcılara, araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan anket formu gönüllülük esası gözetilerek internet üzerinden online form ve/veya basılı olarak uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması aşamasında katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve buna bağlı olarak katılımcıların anket formunu doğru bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde: “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümünde: “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”

yer almaktadır. Ayrıca ölçüt geçerliliği için üçüncü bölümde ise “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği” mevcuttur.

Kişisel bilgi formu.

Kişisel Bilgi Formu’nda, katılımcıların cinsiyet, yaş, lisanslı sporculuk durumu, spor yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, aile aylık gelir durumu, medeni durum bilgilerinin elde edilmesine yönelik ifadeler yer almaktadır.

Sporda cinsiyet algısı ölçeği (SCAÖ).

Katılımcıların sporda cinsiyet algılarının ölçülmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek, 56 maddeden oluşan 5’li Likert tipi ölçek formu hazırlanmıştır. Ölçekteki maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde belirtilen 5’li Likert tipi derecelendirmeye sahip olacak şekilde düzenlenmiştir.

Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği (ÇDCÖ).

Ölçek, Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilmiş ve Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Bu ölçek korumacı cinsiyetçilik ve düşmanca cinsiyetçilik olarak adlandırılan 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyutta 11 madde olmak üzere, toplam 22 maddeden oluşmaktadır. 6’lı Likert tipi “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Biraz Katılmıyorum”, “Biraz Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir. Sakallı-Uğurlu (2002) ölçeğin iç tutarlık katsayılarını korumacı cinsiyetçilik için 78 ve düşmanca cinsiyetçilik için 87 olarak hesaplamıştır.

Ölçek Geliştirme Süreci

Ölçek geliştirme çalışması şu aşamalardan oluşmuştur:

Taslak Ölçek Formu Oluşturulması: Veri toplama aracının geliştirilmesi için cinsiyet kavramı ile ilgili makale, kitap ve tezler taranmış, sporda cinsiyet algısına ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve ilgili literatür taraması yapılmıştır. 56 maddelik soru havuzu oluşturulmuştur. Ölçekteki maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde belirtilen 5’li Likert tipi derecelendirmeye sahip olacak şekilde düzenlenmiştir.

Maddelerin kolay anlaşılır olmasına ve cevaplayana sıkmayacak şekilde sade dil kullanılmasına ihtimam gösterilmiştir.

Uzman Görüşüne Başvurma: Madde havuzundaki her maddenin yanında uygun, uygun değil, düzeltilmesi gereken kutular oluşturulmuş ve madde havuzu uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü almanın amacı, kapsamın geçerliliğini sağlamaktır. Kapsam geçerliliği, ölçekteki her bir maddenin ölçülmek istenen özelliğe uygun olup olmadığının “uzman görüşü” ile belirlenmesidir (Karasar, 2014; Tekin, 2004). Bu kapsamda madde havuzu, Ölçme ve Değerlendirme alanından bir, Türk Dili ve Edebiyatı alanından iki, Beden Eğitimi ve Spor alanından dört öğretim üyesi olmak üzere toplam 7 akademisyene sunulmuştur. Oluşturulan Madde havuzu için 7 akademisyenin yorumu ile kapsam ve görünüm geçerliliği değerlendirilerek bazı maddelerdeki ifadelerin dilin yalın, anlaşılır olması ve özelliğin karşılaması açısından yeniden düzenlenmiş ve 4 maddenin çıkartılarak sporda cinsiyet algılarını temsil ettiği düşünülen 54 maddelik ölçek “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde belirtilen 5’li Likert tipi derecelendirmeye sahip olacak şekilde düzenlenmiştir.

Pilot Çalışma: Tezbaşaran'a (1996) göre, bir ölçekte yer alacak maddeler, alan taraması yapılarak tasarlandıktan sonra ön incelemeye tabi tutulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmış olsa da henüz kişilere uygulanacak aşamada değildir. Bu nedenle araştırmaya gönüllü olarak katılan 45 kişilik (22'si kadın, 23'ü erkek) örneklem grubuna uzman görüşlerine göre şekillenen 54 maddelik ölçek formu uygulanmış, ifade bozukluklarını içeren kişilerin başvuru sırasında anlamakta zorlandıkları maddeler gözden geçirilerek maddeler belirlenmiştir. Belirlenen bu maddeler tekrar gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Ölçeğin Uygulanması: Bu aşamada hazırlanan 54 maddelik taslak ölçek, Bayburt ilinde ikamet eden, sporla ilgilenen ve spor gündemini takip eden 18 yaş üstü 813 kişiye uygulanmıştır. Ölçeğin son haline ulaşılabilmesi için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra 22 maddelik son ölçek formuna ulaşılmıştır. Nihai ölçeğe ulaşmak için yapılan analizler, bulgular bölümde yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS 23.0 ve AMOS 15.0 versiyonu kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediklerine çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek karar verilmiş olup ölçeğe ilişkin değişkenlerin normal dağılım sergiledikleri, diğer değişkenlerin ise (yaş ve spor yaşı) normal dağılım sergilemedikleri kabul edilmiştir. Elde edilen ve programa aktarılan ölçek formundaki ham verilerin ilk olarak veri türü gözetilerek frekans, yüzde, ortalama, standart sapma vb. hesaplanmıştır. Daha sonra elde edilen verilere ilişkin ölçeğin geçerlik (açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt geçerliği) ve güvenirliği

(Cronbach's Alpha) araştırılmış olup farklılık sınamaları için t-Testi ve ANOVA, ilişki sınamaları için ise (yaş ve spor yaşı değişkenleri özelinde) Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ilgili verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunularak yorumlanmıştır.

Geçerlik

Yapı geçerliliği.

Bu çalışmada, Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin (SCAÖ) yapı geçerliğinin incelemesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonuçları.

Açımlayıcı faktör analizi kapsamındaki katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 1. AFA Kapsamındaki Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekanslar

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	180	50,4
	Erkek	177	49,6
Medeni Durum	Evli	177	49,6
	Bekar	180	50,4
Eğitim Düzeyi	Ortaöğretim	70	19,6
	Önlisans	52	14,6
	Lisans	193	54,1
	Lisansüstü	42	11,8
Öğrencilik Durumu	Evet	113	31,7
	Hayır	244	68,3
Aile Aylık Geliri	8500 TL'den az	54	15,1

	8501-17000 TL	156	43,7
	17001-25500 TL	106	29,7
	25501-34000 TL	27	7,6
	34001 TL ve üzeri	14	3,9
Çalışma Durumu	Memur	186	52,1
	İşçi	54	15,1
	Çalışmıyor	117	32,8
Lisanslı Sporculuk Geçmişi	Evet	163	45,7
	Hayır	194	54,3
Toplam		357	100,0

Tablo 1 incelendiğinde kadın ile erkek ve evli ile bekar katılımcı sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılarının çoğunluğunun lisans mezunu, 8501-17000 TL arası aile aylık gelirine sahip, memur oldukları anlaşılmaktadır. Bununla öğrenci ve lisanslı sporculuk geçmişine sahip gruplarındaki katılımcı sayısının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. *AFA Kapsamındaki Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler*

Değişkenler	n	Ort.	Medyan	ss.	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	357	30,55	30,00	8,214	18	56	0,779	0,261
Spor Yaşı	161	12,87	13,00	7,231	1	45	1,307	3,751

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların yaş değişkeni ortalamasının 30,55 ve standart sapmasının 8,214; spor yaşı değişkeni ortalamasının 12,87 ve standart sapmasının 7,231 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırma grubunun geniş bir yaş skalasına sahip olduğu söylenebilmektedir.

SCAÖ'nün Açıklayıcı Faktör Analizi için yukarıda bilgileri verilen katılımcılardan veriler toplanmış olup bu kapsamda elde edilen verilere AFA uygulanmıştır.

Tablo 3. Çoklu Bağlantı, Örneklem Uygunluğu ve Bartlett Küresellik Testlerinin Sonuçları

Determinant	0,0000863
KMO (Kaiser-Meyer-Olkin)	0,847
χ^2	3254,953
Bartlett Küresellik Testi	Ser. Der. 231
	p 0,000

Tablo 3'e göre Açıklayıcı Faktör Analizine ilişkin Determinant değeri ($0,0000863 > 10^{-5}$) çoklu bağlantı sorunun olmadığını göstermektedir (bkz. Field, 2005). KMO testine ilişkin ulaşılan bulgu ($0,847 > 0,6$) veri setinin faktör analizine uygun olduğu anlaşılmaktadır (bkz. Kaiser, 1974). Bartlett Küresellik Testi sonucuna göre ki-kare değeri, 3254,953 (sd=231; $p=0,000$) olarak tespit edilmiştir. Bu değerin 0,05'ten küçük değerde olması (anlamlı olması) değişkenler arası ilişkilerin oluşturduğu matrisin faktör analizi için uygun olduğu ifade etmektedir (Field, 2005). Bu doğrultuda ulaşılan sonuçların, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2020). Bu değerlendirmeler sonrasında Açıklayıcı Faktör Analizi kapsamında Temel Bileşenler Analizi yöntemi kullanılmış olup ölçeğin ortaya çıkabilecek olan faktörlerinin ilişki içinde olduğu kabul edilerek, eğik döndürme yönteminden (promax) faydalanılmıştır (bkz. Hendrickson, & White, 1964).

Şekil 1. Açıklayıcı faktör analizine ilişkin yamaç-birikinti grafiği.

Ölçeğe ilişkin faktörlerin ortaya çıkarılmasında, öz değeri 1'in üzerinde olan faktörler anlamlı kabul edilerek araştırmaya dahil edilmiş ve faktörlere ilişkin son kararın verilmesinde yamaç-birikinti grafiğinden (Scree Plot) yararlanılmıştır. Bu doğrultuda Şekil 1 incelendiğinde 5 alt boyuta ilişkin yapının daha uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4. *Sporda Cinsiyet Algısı Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları*

Madde No.	Alt Boyutlar				
	1. Alt boyut	2. Alt boyut	3. Alt boyut	4. Alt boyut	5. Alt boyut
SCA44	,824				
SCA39	,782				
SCA41	,779				
SCA40	,725				
SCA37	,721				
SCA43	,627				
SCA46		,895			
SCA45		,799			
SCA47		,739			
SCA50		,688			
SCA54		,676			
SCA13			,859		
SCA14			,807		
SCA6			,712		
SCA17			,688		
SCA1				,843	
SCA2				,827	
SCA11				,642	
SCA10				,598	
SCA18					,923
SCA19					,910
SCA24					,552
Öz Değer	5,914	3,347	1,803	1,518	1,109
Açıklanan Varyans (%)	26,883	15,214	8,195	6,900	5,042
Açıklanan Toplam Varyans (%)			62,233		
Yöntem: Temel Bileşenler Analizi, Döndürme Yöntemi: Promax, Kritik Değer: 0,40					

SCAÖ'nün maddelerine ilişkin faktör yükünün incelenmesinde, 0,40 değeri kritik değer olarak kabul edilmiştir (bkz. Guadagnoli, & Velicer, 1988). AFA sonucunda öz değeri 1'in ve açıklanan varyansı %5'in üzerinde olup yamaç-birikinti grafiğiyle desteklenen ve toplam varyansın yaklaşık %62,233'ünü açıklayan 5 alt boyutlu bir faktör yapısı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda SCAÖ'nün yapı geçerliliği sonuçlarına göre 22 maddeli 5 faktörlü yapıya ulaşılmıştır. Ölçme aracındaki maddelere ilişkin faktör yüklerinin 0,552-0,923 arasında değiştiği görülmüştür. Bu doğrultuda AFA'da faktör yüklerinin en az 0,30 olmasını önerilmektedir (Büyüköztürk, 2020; Seçer, 2015). Faktörlerde toplanan maddelerin içerikleri ve ölçeğe ilişkin kuramsal yapı esas alınarak birinci alt boyut "Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı (MİCA)", ikinci alt boyut "Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı (SYİCA)", üçüncü alt boyut "Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı (SOİCA)", dördüncü alt boyut "Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı (SBİCA)" ve beşinci alt boyut "Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı (SEİCA)" olarak isimlendirilmiştir. Öz değeri 5,914 olan MİCA alt boyutu 6 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %26,883'ünü; Öz değeri 3,347 olan SYİCA alt boyutu 5 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %15,214'ünü; Öz değeri 1,803 olan SOİCA alt boyutu 4 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %8,195'ini; Öz değeri 1,518 olan SBİCA alt boyutu 4 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %6,9'unu; Öz değeri 1,109 olan SEİCA alt boyutu 3 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %5,042'sini açıklamaktadır.

Doğrulamalı faktör analizi sonuçları.

Doğrulamalı Faktör Analizi kapsamındaki katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 5 ve Tablo 6'de sunulmaktadır.

Tablo 5. *DFA Kapsamındaki Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Yüzde ve Frekanslar*

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	227	50,7
	Erkek	221	49,3
Medeni Durum	Evli	78	17,4
	Bekar	370	82,6
Eğitim Düzeyi	Ortaöğretim	286	63,8
	Önlisans	45	10,0
	Lisans	96	21,4
	Lisansüstü	21	4,7

Öğrencilik Durumu	Evet	301	67,2
	Hayır	147	32,8
Aile Aylık Geliri	8500 TL'den az	108	24,1
	8501-17000 TL	210	46,9
	17001-25500 TL	87	19,4
	25501-34000 TL	28	6,3
	34001 TL ve üzeri	15	3,3
Çalışma Durumu	Memur	125	27,9
	İşçi	46	10,3
	Çalışmıyor	277	61,8
Lisanslı Sporculuk Geçmişi	Evet	155	34,6
	Hayır	293	65,4
Toplam		448	100,0

Tablo 5 incelendiğinde kadın ve erkek sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılarının çoğunluğunun bekar, orta öğretim mezunu, öğrenci, 8501-17000 TL arası aile aylık gelirine sahip, çalışmadıkları (öğrenci vb.) anlaşılmaktadır. Bununla lisanslı sporculuk geçmişine sahip grubundaki katılımcı sayısının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

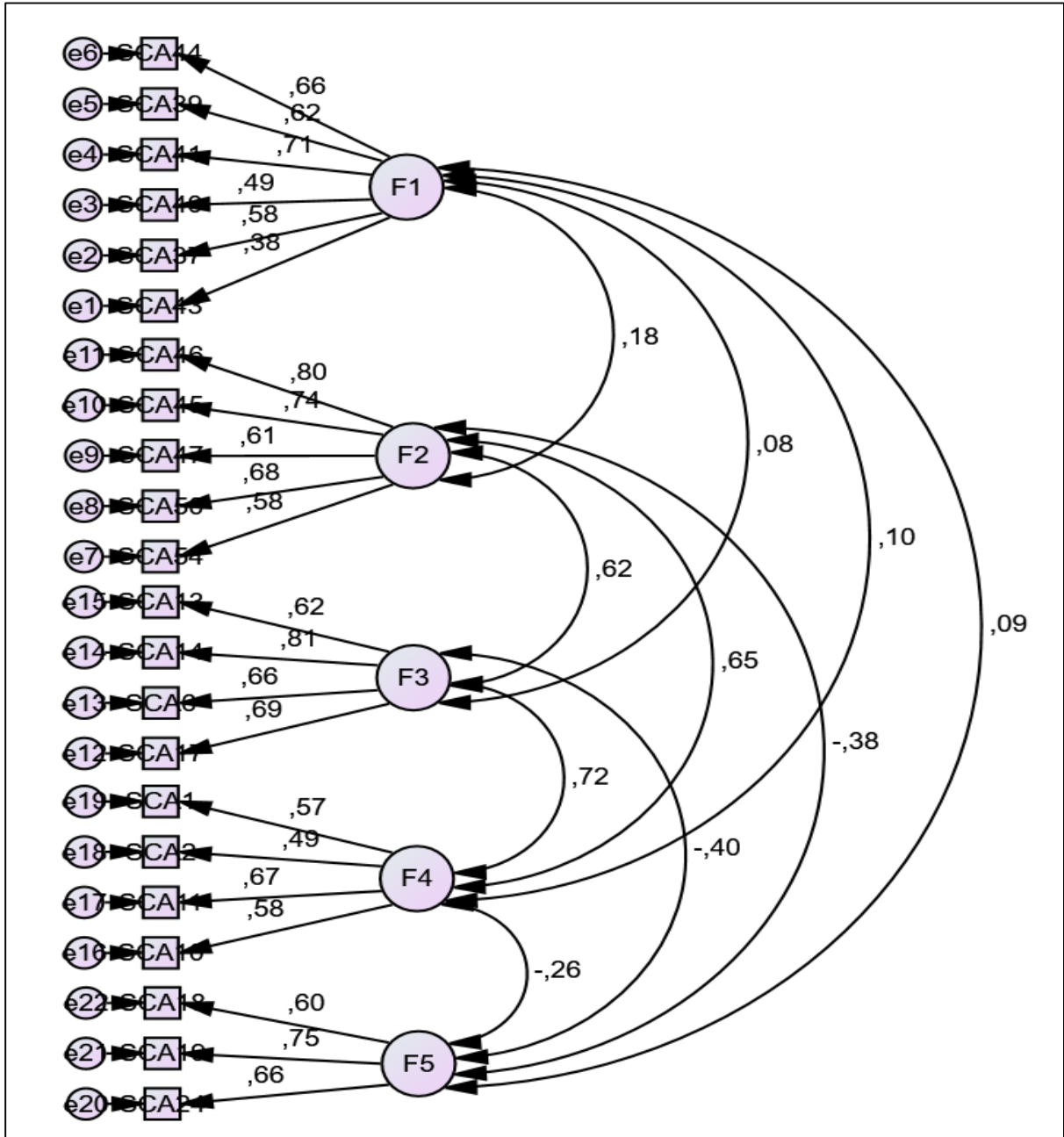
Tablo 6. *DFA Kapsamındaki Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler*

Değişkenler	n	Ort.	Medyan	ss.	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	448	25,18	22,00	7,306	18	67	1,830	3,898
Spor Yaşı	155	8,09	6,00	7,255	1	60	3,305	18,021

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların yaş değişkeni ortalamasının 25,18 ve standart sapmasının 7,306; spor yaşı değişkeni ortalamasının 8,09 ve standart sapmasının 7,255 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırma grubunun geniş bir yaş skalasına sahip olduğu söylenebilmektedir. Yaş ve spor yaşı değişkenleri kapsamında çarpıklık basıklık-basıklık değerleri değerlendirildiğinde normal dağılım sergilemediklerine karar verilmiştir.

Kuramsal olarak beş alt boyut ve 22 maddeden oluşan Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi AMOS 15 (Analysis of Moment Structures) programı aracılığıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda 448 katılımcıdan toplanan verilerin normal dağıldığının kabul

edilmesi nedeniyle Maximum Likelihood Hesaplama Yöntemi kullanılarak kovaryans matrisi oluşturulmuştur. Beşli Likert tipi ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçlarına ilişkin parametre değerlerinin olduğu yol şeması Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Sporda cinsiyet algısı ölçeğinin DFA yol şeması.

Beş boyut ve 22 maddeden oluşan model doğrulayıcı faktör analizine tabi tutularak elde edilen uyum indeksleri incelenmiştir. Elde edilen iyilik uyum indeksleri uygun değer aralığında bulunduğundan, herhangi bir modifikasyona gereksinim duyulmamıştır. Doğrulayıcı faktör analizi elde edilen uyum iyiliği değerleri (χ^2 [199, n=448]=399,717; $p<0,05$; $\chi^2/sd=2,009$; RMSEA=0,048; CFI=0,927; GFI=0,923; IFI=0,927; SRMR=0,0532) olarak hesaplanmış olup χ^2 değerinin anlamlı çıkması uygun olmayan bir durum olarak görülmesine rağmen bu değer örneklem büyüklüğüne karşı oldukça duyarlı olduğu için χ^2/sd değerinin daha doğru sonuçlar

üreteceği kabul edilmektedir. Bu bağlamda önerilen beş faktörlü modelin veriyle uyumlu ve bu uyumun kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Gürbüz, & Şahin, 2018). Buna ek olarak faktör ile madde arasındaki ilişkiler hakkında bilgi veren standardize edilmiş katsayılar 0,378 ile 0,813 arasında değişmekte olup tümü 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuçlar, araştırmadan elde verilerin Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin öngörülen kuramsal yapısıyla (beş faktörlü model) uyushuğunu göstermiştir.

Ölçüt geçerliğı.

Ölçüt geçerliğı, geliştirilmesi veya uyarlanması düşünölen ölçme aracına ilişkin bulguların, literatürde kullanılıp geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan başka bir ölçme aracıyla karşılaştırılmasıdır (Seçer, 2015). Ölçüt geçerliğı bağlamında 448 bireyden oluşun katılımcı grubu kullanılmıştır. Bu doğrultuda cinsiyet temelinde ölçümleri esas alan ve Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeğı” kullanılmıştır. Katılımcıların geliştirilmesi hedeflenen ölçme aracından aldıkları puanların, benzer tutumları ölçen başka ölçeklerden aldıkları puanların ilişkisi incelenerek ölçüt geçerliğı değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2020). Tablo 7’te sporda cinsiyet algısı ölçeğı ile çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeğı alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Tablo 7. *Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeğı ile Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeğı Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları*

Alt Boyutlar		MİCA	SYİCA	SOİCA	SBİCA	SEİCA
Düşmanca Cinsiyetçilik	r	,109*	,535**	,352**	,489**	-,134**
	p	,022	,000	,000	,000	,004
	n	448	448	448	448	448
Heteroseksüel Yakınlık	r	,129**	,176**	,146**	,238**	,120*
	p	,006	,000	,002	,000	,011
	n	448	448	448	448	448
Koruyucu Ataerkillik	r	,097*	,191**	,128**	,230**	,094*
	p	,040	,000	,007	,000	,046
	n	448	448	448	448	448
Cinsiyetler Arası Tamamlayıcı Farklılaştırma	r	,153**	,010	-,012	,034	,163**
	p	,001	,828	,799	,469	,001
	n	448	448	448	448	448

Tablo 7'e göre medyaya ilişkin cinsiyet algısı, alt boyutu ile düşmanca cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık, koruyucu ataerkillik ve cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaştırma alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Spor yönetimine ilişkin cinsiyet algısı alt boyutu ile düşmanca cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık ve koruyucu ataerkillik alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Spor ortamına ilişkin cinsiyet algısı alt boyutu ile düşmanca cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık ve koruyucu ataerkillik alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Spor branşına ilişkin cinsiyet algısı alt boyutu ile düşmanca cinsiyetçilik, heteroseksüel yakınlık ve koruyucu ataerkillik alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algısı alt boyutu ile düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu ($p<0,05$), sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algısı alt boyutu ile heteroseksüel yakınlık, koruyucu ataerkillik ve cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaştırma alt boyutları arasında ise pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu bağlamda “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutları” ile “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği Alt Boyutları” arasındaki korelasyon katsayıları ve bu katsayıların işaretleri incelendiğinde ölçüt geçerliğinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

Güvenirlilik

Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin güvenirliği, iç tutarlık yöntemiyle incelenmiş olup ilgili analiz sonuçları Tablo 8'te sunulmuştur.

Tablo 8. *Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutlarının Güvenirlik Sonuçları*

Alt Boyut	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı (MİCA)	0,741	6
Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı (SYİCA)	0,810	5
Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı (SOİCA)	0,786	4
Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı (SBİCA)	0,664	4
Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı (SEİCA)	0,706	3

Tablo 8'e göre iç tutarlık katsayısı (Cronbach's Alpha), alt boyutlar özelinde MİCA için 0,741; SYİCA için 0,810; SOİCA için 0,786; SBİCA için 0,664 ve SEİCA için 0,706 olarak bulunmuştur. Bu durum, Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin güvenilir bir ölçme aracı olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir (bkz. Hinton, vd., 2004).

Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen geçerlik (açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt geçerliği) ve güvenirlik (Cronbach's Alpha) analizleri sonrasında 22 madde ve 5 alt boyuttan oluşan beşli Likert tipindeki “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmıştır. Bu doğrultuda ölçek alt boyutlarının açıklaması aşağıda sunulmaktadır.

“Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı (MİCA)” alt boyutu kapsamında katılımcıların yüksek puan alması durumu, medyada kadınların dezavantajlı olduğuna yönelik algının yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe medyada cinsiyet değişkeninin gözetildiğine ve özellikle kadınlara gereken önemin verilmediğine yönelik algının da yükseldiği anlaşılmaktadır.

“Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı (SYİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, spor yönetiminde kadınların dezavantajlı olduğuna yönelik algının yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe spor yönetiminde kadınlara gerekli ilginin gösterilmediği ve yönetimde geri planda tutulduğuna yönelik algı da yükselmektedir.

“Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı (SOİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, katılımcıların spor ortamlarını tercih ederken cinsiyetlerine uygun ortamları göz önünde bulundurmaları gerektiğine yönelik algının yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe cinsiyet farklılığının spor ortamında belirleyici olduğuna yönelik algı da yükselmektedir.

“Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı (SBİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, spor branşı tercihinde cinsiyet değişkenini göz önünde bulundurmalarına yönelik algılarının da yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe cinsiyet farklılığının spor branşı tercihinde belirleyici olduğuna yönelik algı da yükselmektedir.

“Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı (SEİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, sporda cinsiyet farklılığının gözetilmemesi gerektiğine ve eşit imkânlar sunulması gerektiğine yönelik algılarının da yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe sporda cinsiyet eşitliğine yönelik algı da yükselmektedir.

Kişisel Bilgi Formuna İlişkin Bulgular

“Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmış olup bu doğrultuda kişisel bilgi formuna göre gerçekleştirilen analizlere ilişkin bulgular aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 9. *Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri*

Alt Boyut	n	Ort.	Medyan	ss.	Mini.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
MİCA	448	2,8017	2,8333	0,86401	1	5	0,068	-0,174
SYİCA	448	2,3254	2,4	0,95645	1	5	0,336	-0,525
SOİCA	448	2,298	2,25	1,01757	1	5	0,567	-0,294
SBİCA	448	2,5887	2,5	0,96431	1	5	0,051	-0,723
SEİCA	448	4,096	4,3333	0,96931	1	5	-1,113	0,718

Tablo 9’e göre katılımcıların medyaya ilişkin cinsiyet algıları puan ortalaması 2,8017 ve standart sapması 0,86401; spor yönetimine ilişkin cinsiyet algıları puan ortalaması 2,3254 ve standart sapması 0,95645; spor ortamına ilişkin cinsiyet algıları puan ortalaması 2,298 ve standart sapması 1,01757; spor branşına ilişkin cinsiyet algıları puan ortalaması 2,5887 ve standart sapması 0,96431; sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları puan ortalaması 4,096 ve standart sapması 0,96931 olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların medyaya ilişkin cinsiyet algıları orta düzeyde; spor yönetimine, spor ortamına ve spor branşına ilişkin cinsiyet algıları düşük düzeyde; sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarının ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Buna ek olarak çarpıklık ve basıklık değerleri çerçevesinde bu ölçek boyutlarının normal dağılım sergiledikleri kabul edilmiştir (bkz. George, & Mallery, 2010; Tabachnick, & Fidell, 2013).

Tablo 10. *Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler*

Değişkenler	n	Ort.	Medyan	s.s.	Mini.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	448	25,18	22,00	7,306	18	67	1,830	3,898
Spor Yaşı	155	8,09	6,00	7,255	1	60	3,305	18,021

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların yaş değişkeni ortalamasının 25,18 ve standart sapmasının 7,306; spor yaşı değişkeni ortalamasının 8,09 ve standart sapmasının 7,255 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırma grubunun geniş bir yaş skalasına sahip olduğu söylenebilmektedir. Buna ek olarak çarpıklık ve basıklık değerleri çerçevesinde bu

değişkenlerin normal dağılım sergilemedikleri anlaşılmıştır (bkz. George, & Mallery, 2010; Tabachnick, & Fidell, 2013).

Tablo 11. *Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları*

Alt boyut	Cinsiyet	n	Ort.	ss.	sd.	t	p
MİCA	Kadın	227	2,7717	,94443	446	-,746	,456
	Erkek	221	2,8326	,77370			
SYİCA	Kadın	227	1,8670	,84524	446	-11,756*	,000
	Erkek	221	2,7964	,82769			
SOİCA	Kadın	227	1,9813	,90959	446	-7,029*	,000
	Erkek	221	2,6233	1,02181			
SBİCA	Kadın	227	2,2621	,90238	446	-7,728*	,000
	Erkek	221	2,9242	,91090			
SEİCA	Kadın	227	4,2335	,96945	446	3,071*	,002
	Erkek	221	3,9548	,95079			

* $p<0,05$

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre SYİCA ($t_{(446)}=-11,756$), SOİCA ($t_{(446)}=-7,029$) ve SBİCA ($t_{(446)}=-7,728$) alt boyutları kapsamında erkek katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Diğer bir ifadeyle erkek katılımcıların; spor yönetiminde, spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları kadınların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte kadın katılımcıların sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları erkek katılımcıların algılarından daha yüksektir ($t_{(446)}=3,071$; $p<0,05$). Diğer taraftan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre medyaya ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 12. *Medeni Durum Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları*

Alt boyut	Medeni Durum	n	Ort.	ss.	sd.	t	p
MİCA	Evli	78	2,9145	,86696	446	1,270	,205
	Bekar	370	2,7779	,86268			
SYİCA	Evli	78	2,5000	,94181	446	1,778	,076
	Bekar	370	2,2886	,95669			
SOİCA	Evli	78	2,7821	1,14413	446	4,732*	,000
	Bekar	370	2,1959	,95979			
SBİCA	Evli	78	2,8910	,97999	446	3,075*	,002
	Bekar	370	2,5250	,95008			

SEİCA	Evli	78	4,0940	,92410	446	-,020	,984
	Bekar	370	4,0964	,97978			

***p<0,05**

Tablo 12 incelendiğinde, katılımcıların medeni durum değişkenine göre SOİCA ($t_{(446)}=4,732$) ve SBİCA ($t_{(446)}=3,075$) alt boyutları kapsamında evli katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Diğer bir ifadeyle evli katılımcıların spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları bekar katılımcıların algılarından daha yüksektir. Ancak katılımcıların medeni durum değişkenine göre medyaya, spor yönetimine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 13. *Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları*

Alt boyut	Grup	n	Ort.	ss.	sd.	f	p	Fark
MİCA	Ortaöğretim (1)	286	2,8059	,88408	447	,188	,904	---
	Önlisans (2)	45	2,8741	,97452				
	Lisans (3)	96	2,7587	,78356				
	Lisansüstü (4)	21	2,7857	,72100				
SYİCA	Ortaöğretim (1)	286	2,3350	,96353	447	,976	,404	---
	Önlisans (2)	45	2,3067	1,02921				
	Lisans (3)	96	2,2396	,89472				
	Lisansüstü (4)	21	2,6286	,97424				
SOİCA	Ortaöğretim (1)	286	2,2780	1,00813	447	2,808*	,039	4>1 4>3
	Önlisans (2)	45	2,2833	1,11880				
	Lisans (3)	96	2,2292	,97917				
	Lisansüstü (4)	21	2,9167	,95960				
SBİCA	Ortaöğretim (1)	286	2,5559	,97104	447	,846	,469	---
	Önlisans (2)	45	2,5333	,87191				
	Lisans (3)	96	2,6536	1,01006				
	Lisansüstü (4)	21	2,8571	,84251				
SEİCA	Ortaöğretim (1)	286	4,0420	1,01787	447	1,044	,373	---
	Önlisans (2)	45	4,1111	,97183				
	Lisans (3)	96	4,2431	,82004				
	Lisansüstü (4)	21	4,1270	,90355				

***p<0,05**

Tablo 13 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre SOİCA alt boyutu kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($F_{(3-444)}=2,808$; $p<0,05$). Bu doğrultuda gerçekleştirilen post-hoc testi (Hochberg GT2) sonrasında anlamlı farklılığın “lisansüstü ile ortaöğretim” ve “lisansüstü ile lisans” grupları arasında olup lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların spor ortamında cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları ortaöğretim veya lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların algılarından daha yüksektir. Ancak katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 14. Öğrencilik Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Alt boyut	Öğrencilik Durumu	n	Ort.	ss.	sd.	t	p
MİCA	Evet	301	2,7713	,87857	446	-1,066	,287
	Hayır	147	2,8639	,83288			
SYİCA	Evet	301	2,3229	,96078	446	-,080	,936
	Hayır	147	2,3306	,95075			
SOİCA	Evet	301	2,2525	1,00633	446	-1,356	,176
	Hayır	147	2,3912	1,03743			
SBİCA	Evet	301	2,5548	,97377	446	-1,065	,287
	Hayır	147	2,6582	,94411			
SEİCA	Evet	301	4,0687	,96594	446	-,853	,394
	Hayır	147	4,1519	,97708			

Tablo 14’e göre katılımcıların öğrencilik durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 15. Aile Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Grup	n	Ort.	ss.	sd.	f	p	Fark
MİCA	8500 TL'den az (1)	108	2,7901	,84689				
	8501-17000 TL (2)	210	2,8079	,90872				
	17001-25500 TL (3)	87	2,8180	,84359	447	,128	,972	---
	25501-34000 TL (4)	28	2,8274	,78237				
	34001 TL ve üzeri (5)	15	2,6556	,66805				
SYİCA	8500 TL'den az (1)	108	2,3593	,95066				
	8501-17000 TL (2)	210	2,2771	,96719				
	17001-25500 TL (3)	87	2,4046	,98263	447	,331	,857	---
	25501-34000 TL (4)	28	2,3429	,91871				
	34001 TL ve üzeri (5)	15	2,2667	,83038				
SOİCA	8500 TL'den az (1)	108	2,3912	1,01004				
	8501-17000 TL (2)	210	2,1964	,95336				
	17001-25500 TL (3)	87	2,4052	1,16092	447	1,151	,332	---
	25501-34000 TL (4)	28	2,2589	1,01717				
	34001 TL ve üzeri (5)	15	2,5000	1,03940				
SBİCA	8500 TL'den az (1)	108	2,5486	,92944				
	8501-17000 TL (2)	210	2,5845	,96546				
	17001-25500 TL (3)	87	2,6437	1,01417	447	1,481	,207	---
	25501-34000 TL (4)	28	2,3482	,89323				
	34001 TL ve üzeri (5)	15	3,0667	,96115				
SEİCA	8500 TL'den az (1)	108	3,9691	1,06832				
	8501-17000 TL (2)	210	4,1397	,93577				
	17001-25500 TL (3)	87	4,1418	,92849	447	,697	,595	---
	25501-34000 TL (4)	28	4,0476	1,01314				
	34001 TL ve üzeri (5)	15	4,2222	,86066				

Tablo 15'e göre katılımcıların aile aylık gelir durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 16. Çalışma Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Grup	n	Ort.	ss.	sd.	f	p	Fark
MİCA	Memur (1)	12	2,7840	,81870	447	,455	,635	---
		5						
	İşçi (2)	46	2,9167	,82158				
	Çalışmıyor (3)	27	2,7906	,89184				
		7						
SYİCA	Memur (1)	12	2,2800	,91546	447	4,774*	,009	2>1 2>3
		5						
	İşçi (2)	46	2,7348	,95875				
	Çalışmıyor (3)	27	2,2780	,96127				
		7						
SOİCA	Memur (1)	12	2,3460	1,0671 9	447	1,275	,280	---
		5						
	İşçi (2)	46	2,4837	1,0333 4				
	Çalışmıyor (3)	27	2,2455	,99078				
		7						
SBİCA	Memur (1)	12	2,6500	,98834	447	3,252*	,040	2>3
		5						
	İşçi (2)	46	2,8804	1,0093 2				
	Çalışmıyor (3)	27	2,5126	,93775				
		7						
SEİCA	Memur (1)	12	4,2667	,84455	447	3,393*	,034	Games-Howel testi sonrası anlamlı farklılık yoktur.
		5						
	İşçi (2)	46	3,8768	1,0240 5				
	Çalışmıyor (3)	27	4,0554	1,0036 9				
		7						

* $p<0,05$

Tablo 16 incelendiğinde, katılımcıların çalışma durumu değişkenine göre SYİCA ($F_{(2-445)}=4,774$) ve SBİCA ($F_{(2-445)}=3,252$) alt boyutları kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu doğrultuda SYİCA alt boyutu kapsamında gerçekleştirilen post-hoc testi (Hochberg GT2) sonrasında anlamlı farklılığın “işçi ile memur” ve “işçi ile çalışmıyor” grupları arasında olup işçi olan katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle işçi olan katılımcıların, spor yönetiminde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları memur veya çalışmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Buna ek olarak SBİCA alt boyutu kapsamında gerçekleştirilen

post-hoc testi (Hochberg GT2) sonrasında anlamlı farklılığın “işçi” ile “çalışmıyor” grupları arasında olup işçi olan katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle işçi olan katılımcıların spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları çalışmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte katılımcıların çalışma durumu değişkenine göre SEİCA alt boyutları kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmesine rağmen ($F_{(2-445)}=3,393$; $p<0,05$) gerçekleştirilen post-hoc testi (Games-Howel) sonrasında sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte katılımcıların çalışma durumu değişkenine göre medyaya veya spor ortamına ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 17. *Lisanslı Sporculuk Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları*

Alt Boyutlar	Lisanslı Sporculuk Durumu	n	Ort.	ss.	sd.	t	p
MİCA	Evet	155	2,8387	,80547	446	,659	,510
	Hayır	293	2,7821	,89415			
SYİCA	Evet	155	2,7148	,99634	446	6,555*	,000
	Hayır	293	2,1195	,86820			
SOİCA	Evet	155	2,5790	1,05980	446	4,336*	,000
	Hayır	293	2,1493	,96365			
SBİCA	Evet	155	2,8081	1,00398	446	3,547*	,000
	Hayır	293	2,4727	,92350			
SEİCA	Evet	155	3,9054	1,07090	446	-3,055*	,002
	Hayır	293	4,1968	,89665			

*** $p<0,05$**

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların lisanslı sporculuk durumu değişkenine göre SYİCA ($t_{(446)}=6,555$), SOİCA ($t_{(446)}=4,336$) ve SBİCA ($t_{(446)}=3,547$) alt boyutları kapsamında lisanslı sporculuk geçmişi bulunanların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Diğer bir ifadeyle lisanslı sporculuk geçmişi bulunan katılımcıların spor yönetiminde, spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları lisanslı sporculuk geçmişi bulunmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte lisanslı sporculuk geçmişi bulunmayan katılımcıların sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları lisanslı sporculuk geçmişi bulunan katılımcıların algılarından daha yüksektir ($t_{(446)}=3,547$; $p<0,05$). Diğer taraftan katılımcıların lisanslı sporculuk geçmişi değişkenine göre medyaya ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 18. Yaş ve Spor Yaşı Değişkenleri ile SCAÖ Arasındaki İlişkiye Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		MİCA	SYİCA	SOİCA	SBİCA	SEİCA
Yaş	r	,004	,020	,064	,044	,062
	p	,936	,669	,177	,351	,192
	n	448	448	448	448	448
Spor Yaşı	r	-,043	,014	,038	,026	-,041
	p	,595	,862	,638	,744	,614
	n	155	155	155	155	155

Tablo 18'e göre katılımcıların yaş değişkeni ile medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Ayrıca katılımcıların spor yaşı değişkeni ile medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma, bireylerin spor kapsamındaki cinsiyet algılarının belirlenmesi doğrultusunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu temel amaç ekseninde araştırmada, bireylerin sporda cinsiyet algılarını geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış bir şekilde ölçebilen bir ölçme aracının geliştirildiği düşünülmektedir. Ölçme aracının geliştirilmesi aşamasında öncelikle spor ve cinsiyet kavramı ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın incelenmiş olup spora ilgi duyup spor gündemini düzenli bir şekilde takip eden bireylerden beş farklı grup oluşturarak (her grup 8'er bireyden oluşmakta) onlarla odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu alan yazın taraması ve görüşmelere bağlı olarak 54 ifadeden oluşan bir madde havuzuna ulaşılmıştır. Bu madde havuzu spor, istatistik, bilimsel araştırma yöntemleri ve Türk dili alanlarında toplam 5 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonrası ortaya çıkan taslak ölçek kullanılarak, ön uygulama yapılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma grubuyla benzer özelliklere sahip 45 bireye pilot uygulama yapılmış olup bu uygulamaya ait sonuçlar uzmanlarla birlikte değerlendirilmiştir. Bu aşamalar sonrasında asıl uygulama yönelik olarak ölçek formu hazır hale getirilmiştir. Asıl uygulama çerçevesinde bu ölçek formu toplam 813 kişiye uygulanmış olup ulaşılan veriler kapsamında geçerlik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır.

SCAÖ'nün maddelerine ilişkin faktör yükünün incelenmesinde 0,40 değeri kritik değer olarak kabul edilmiştir (bkz. Guadagnoli, & Velicer, 1988). AFA sonucunda öz değeri 1'in ve açıklanan varyansı %5'in üzerinde olup yamaç-birikinti grafiğiyle desteklenen ve toplam varyansın yaklaşık %62,233'ünü açıklayan 5 alt boyutlu bir faktör yapısı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda SCAÖ'nün yapı geçerliliği sonuçlarına göre 22 maddeli 5 faktörlü yapıya ulaşılmıştır. Ölçme aracındaki maddelere ilişkin faktör yüklerinin 0,552-0,923 arasında değiştiği görülmüştür. Bu doğrultuda AFA'da faktör yüklerinin en az 0,30 olmasını önerilmektedir (Büyüköztürk, 2020; Seçer, 2015). Faktörlerde toplanan maddelerin içerikleri ve ölçeğe ilişkin kuramsal yapı esas alınarak birinci alt boyut "Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı (MİCA)", ikinci alt boyut "Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı (SYİCA)", üçüncü alt boyut "Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı (SOİCA)", dördüncü alt boyut "Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı (SBİCA)" ve beşinci alt boyut "Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı

(SEİCA)” olarak isimlendirilmiştir. Öz değeri 5,914 olan MİCA alt boyutu 6 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %26,883’ünü; Öz değeri 3,347 olan SYİCA alt boyutu 5 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %15,214’ünü; Öz değeri 1,803 olan SOİCA alt boyutu 4 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %8,195’ini; Öz değeri 1,518 olan SBİCA alt boyutu 4 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %6,9’unu; Öz değeri 1,109 olan SEİCA alt boyutu 3 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %5,042’sini açıklamaktadır.

Araştırmada, beş boyut ve 22 maddeden oluşan model doğrulayıcı faktör analizine tabi tutularak elde edilen uyum indeksleri incelenmiştir. Elde edilen iyilik uyum indeksleri uygun değer aralığında bulunduğundan, herhangi bir modifikasyona gereksinim duyulmamıştır. Doğrulayıcı faktör analizi elde edilen uyum iyiliği değerleri (χ^2 [199, n=448]=399,717; $p<0,05$; $\chi^2/sd=2,009$; RMSEA=0,048; CFI=0,927; GFI=0,923; IFI=0,927; SRMR=0,0532) olarak hesaplanmış olup χ^2 değerinin anlamlı çıkması uygun olmayan bir durum olarak görülmesine rağmen bu değer örneklem büyüklüğüne karşı oldukça duyarlı olduğu için χ^2/sd değerinin daha doğru sonuçlar üreteceği kabul edilmektedir (Gürbüz, & Şahin, 2018, s. 345).

Bu bağlamda önerilen beş faktörlü modelin veriyle uyumlu ve bu uyumun kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Gürbüz, & Şahin, 2018). Buna ek olarak faktör ile madde arasındaki ilişkiler hakkında bilgi veren standardize edilmiş katsayılar 0,378 ile 0,813 arasında değişmekte olup tümü 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuçlar, araştırmadan elde verilerin Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği’nin öngörülen kuramsal yapısıyla (beş faktörlü model) uyumunu göstermiştir.

Ölçüt geçerliği, geliştirilmesi veya uyarlanması düşünülen ölçme aracına ilişkin bulguların, literatürde kullanılıp geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olan başka bir ölçme aracıyla karşılaştırılmasıdır (Seçer, 2015). Ölçüt geçerliği bağlamında 448 bireyden oluşan katılımcı grubu kullanılmıştır. Bu doğrultuda cinsiyet temelinde ölçümleri esas alan ve Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcıların geliştirilmesi hedeflenen ölçme aracından aldıkları puanların, benzer tutumları ölçen başka ölçeklerden aldıkları puanların ilişkisi incelenerek ölçüt geçerliği değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2020). Bu bağlamda “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği Alt Boyutları” ile “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği Alt Boyutları” arasındaki korelasyon katsayıları ve bu katsayıların işaretleri incelendiğinde ölçüt geçerliğinin sağlandığı anlaşılmıştır.

“Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”nin güvenirliği, iç tutarlık yöntemiyle incelenmiş olup iç tutarlık katsayısı (Cronbach's Alpha), alt boyutlar özelinde MİCA için 0,741; SYİCA için 0,810; SOİCA için 0,786; SBİCA için 0,664 ve SEİCA için 0,706 olarak bulunmuştur. Bu

durum, Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin güvenilir bir ölçme aracı olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir (bkz. Hinton, vd., 2004).

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen geçerlik (açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt geçerliği) ve güvenirlik (Cronbach's Alpha) analizleri sonrasında 22 madde ve 5 alt boyuttan oluşan beşli Likert tipindeki “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmıştır. Bu doğrultuda ölçek alt boyutlarının açıklaması aşağıda sunulmaktadır:

“Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı (MİCA)” alt boyutu kapsamında katılımcıların yüksek puan alması durumu, medyada kadınların dezavantajlı olduğuna yönelik algının yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe medyada cinsiyet değişkeninin gözetildiğine ve özellikle kadınlara gereken önemin verilmediğine yönelik algının da yükseldiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların Medyaya İlişkin Cinsiyet Algısı alt boyutu özelinde aldıkları ortalama puanlara ilişkin değerlendirme “1-1,80 = çok düşük”, “1,81-2,60 = düşük”, “2,61-3,40 = orta”, “3,41-4,20 = yüksek” ve “4,21-5,00 = çok yüksek” olarak belirlenmiştir.

“Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı (SYİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, spor yönetiminde kadınların dezavantajlı olduğuna yönelik algının yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe spor yönetiminde kadınlara gerekli ilginin gösterilmediği ve yönetimde geri planda tutulduğuna yönelik algı da yükselmektedir. Bu bağlamda katılımcıların Spor Yönetimine İlişkin Cinsiyet Algısı alt boyutu özelinde aldıkları ortalama puanlara ilişkin değerlendirme “1-1,80 = çok düşük”, “1,81-2,60 = düşük”, “2,61-3,40 = orta”, “3,41-4,20 = yüksek” ve “4,21-5,00 = çok yüksek” olarak belirlenmiştir.

“Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı (SOİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, katılımcıların spor ortamlarını tercih ederken cinsiyetlerine uygun ortamları göz önünde bulundurmaları gerektiğine yönelik algının yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe cinsiyet farklılığının spor ortamında belirleyici olduğuna yönelik algı da yükselmektedir. Bu bağlamda katılımcıların Spor Ortamına İlişkin Cinsiyet Algısı alt boyutu özelinde aldıkları ortalama puanlara ilişkin değerlendirme “1-1,80 = çok düşük”, “1,81-2,60 = düşük”, “2,61-3,40 = orta”, “3,41-4,20 = yüksek” ve “4,21-5,00 = çok yüksek” olarak belirlenmiştir.

“Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı (SBİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, spor branşı tercihinde cinsiyet değişkenini göz önünde bulundurmalarına

yönelik algılarının da yüksek olması olarak yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe cinsiyet farklılığının spor branşı tercihinde belirleyici olduğuna yönelik algı da yükselmektedir. Bu bağlamda katılımcıların Spor Branşına İlişkin Cinsiyet Algısı alt boyutu özelinde aldıkları ortalama puanlara ilişkin değerlendirme “1-1,80 = çok düşük”, “1,81-2,60 = düşük”, “2,61-3,40 = orta”, “3,41-4,20 = yüksek” ve “4,21-5,00 = çok yüksek” olarak belirlenmiştir.

“Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı (SEİCA)” alt boyutunda katılımcıların yüksek puan alması durumu, sporda cinsiyet farklılığının gözetilmemesi gerektiğine ve eşit imkanlar sunulması gerektiğine yönelik algılarının da yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu alt boyuttan alınan puan yükseldikçe sporda cinsiyet eşitliğine yönelik algı da yükselmektedir. Bu bağlamda katılımcıların Sporda Eşitliğe İlişkin Cinsiyet Algısı alt boyutu özelinde aldıkları ortalama puanlara ilişkin değerlendirme “1-1,80 = çok düşük”, “1,81-2,60 = düşük”, “2,61-3,40 = orta”, “3,41-4,20 = yüksek” ve “4,21-5,00 = çok yüksek” olarak belirlenmiştir.

Açıklamalar, bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde “Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmış olup bu doğrultuda kişisel bilgi formu ekseninde analizler gerçekleştirilmiştir:

Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği alt boyutlarının tanımlayıcı istatistikleri çerçevesinde katılımcıların medyaya ilişkin cinsiyet algıları orta düzeyde; spor yönetimine, spor ortamına ve spor branşına ilişkin cinsiyet algıları düşük düzeyde; sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarının ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir (bkz. Tablo 9).

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre SYİCA, SOİCA ve SBİCA alt boyutları kapsamında erkek katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle erkek katılımcıların spor yönetiminde, spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları kadınların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte kadın katılımcıların sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları erkek katılımcıların algılarından daha yüksektir. Diğer taraftan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre medyaya ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 11).

Erkek katılımcıların, spor yönetiminde cinsiyetin gözetilmesi gereken bir değişken olduğunu savunduğu çalışmanın aksine, Sertkaya ve arkadaşları (2013) yapmış olduğu çalışmada kadın yöneticilere yönelik tutumların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiş ve spor örgütlerinde kadın yöneticilerin hemcinslerinin yönetici olmasına

yönelik tutumlarının erkeklere nazaran daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda her iki cinsiyetin üyeleri hemcinslerinin yöneticilik alanında daha başarılı olacağına kanaat getirerek kendi cinslerinin yönetici olmasını istemektedir.

Zafer (2018), yapmış olduğu çalışmada katılımcıların spor ve cinsiyet ilişkileri hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacı ile yöneltilen sorulardan elde ettiği verilere göre sporla cinsiyet arasında bir ilişki olduğunu ve aktif olarak güreş sporu ile ilgilenenlerin güreş sporunu erkeklere has spor dalı olarak gördüklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda bu çalışmada, spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken değişken olduğu algıları mevcut çalışma ile paralellik göstermektedir. Bireylerin spor branşı tercihinde, toplumun cinsiyet kalıp yargılarına sahip olmasının spor branşı tercihlerini de olumlu ya da olumsuz yönde etkisi olabilmektedir. Bu bağlamda farklı kültürel yapılar spor yönetimine, spor branşına ve spor ortamlarına ilişkin cinsiyet algılarını etkilemektedir.

Arslan ve Koca'nın (2006) araştırmasında ifade edilen görüşe göre, medyada kadın sporcuların erkek sporculara kıyasla çok az yer aldığı ve yapılan haberlerde kadın sporcuların toplumdaki cinsiyet algısıyla bağlantılı sunulmadığı ortaya konulmuştur. Öktem'in (2004) başka bir çalışmasında ise, Süreyya Ayhan hakkında yapılan gazete yazılarının incelenmesi sonucunda, basının sporcu kadını tanımlarken sporcu kimliğinden önce kadınlık vurgusunu öne çıkardığı ve sporda kadın başarısının olağanüstü bir durum olarak nitelendirildiği ve bu şekilde sporda kadının ikincil bir konuma yerleştirildiği yargılarının pekiştirildiği bulunmuştur. Bu bağlamda, mevcut çalışma da medyada cinsiyet değişkeninin gözetilmediği ve özellikle kadınlara gereken önemin verilmediği algısının yaygın olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların medeni durum değişkenine göre SOİCA ve SBİCA, alt boyutları kapsamında evli katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle evli katılımcıların spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları bekar katılımcıların algılarından daha yüksektir. Ancak katılımcıların medeni durum değişkenine göre medyaya, spor yönetimine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 12).

Tezcan'ın (2022) çalışmasında araştırmaya katılanların evlilikte cinsiyet rollerine ilişkin algıları incelendiğinde, kadınların ev işleri yapmak ve çocuk bakmak, erkeklerin ise gelir sağlamak ve karar alıcı olmak gibi rolleri olduğuna ilişkin bir toplumsal algı olduğunu belirttikleri görülmektedir. Buna ek olarak, eşitlikçi cinsiyet rolleri kapsamında evlilik hayatında kadın ve erkek rollerinin eşit olduğunu belirten katılımcılar da bulunmaktadır. Bu bağlamda kültürel farklılıklar, aile içi sorumlulukları, ekonomik sorumluluklar ve bireylerin

spor branşına ayırabileceği süreler evli bireylerde spor branşı tercihini ve spor ortamlarını etkileyebilir.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre SOİCA alt boyutu kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur. Bu doğrultuda gerçekleştirilen post-hoc testi sonrasında, anlamlı farklılığın “lisansüstü ile ortaöğretim” ve “lisansüstü ile lisans” grupları arasında olup lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, spor ortamında cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları ortaöğretim veya lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların algılarından daha yüksektir. Ancak katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor branşı tercihine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 13). Spor ortamları toplumdaki cinsiyet rollerinin kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği devam ettirecek şekilde yeniden inşa edildiği toplumsal alanlardan birisidir (Kavasoğlu, & Yaşar, 2016). Bu bağlamda eğitim seviyesinin artması ile farklılık gösteren toplumsal ve kültürel yapı ile birlikte ahlaki değerlerin değişmemesi de kadın erkek arasındaki cinsiyet eşitsizliğini devam ettireceğinden spor ortamlarındaki cinsiyet algısını etkileyebilir.

Katılımcıların; öğrencilik durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 14). Ancak Öngen ve Aytaç’ın (2013), üniversite öğrencilerinin toplumdaki cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkisini incelediği çalışmasında kız ve erkek öğrencilerin toplumdaki cinsiyet rollerine ilişkin farklı tutum içinde oldukları, kızların erkeklere nazaran daha eşitlikçi tutum ve rollere sahip oldukları, erkeklerin daha geleneksel cinsiyet rollerine sahip oldukları anlaşılmıştır. Mevcut çalışma kapsamında, aktif olarak öğrenim gören öğrencilerin, sporun global bir eylem olduğunu ve herkesin eşit imkanlarda ve ayırım gözetmeksizin sporun tüm alanlarında eşit bir şekilde temsil edilmesi gerektiğini ve spor alanlarının içerisindeki cinsiyet algılarından kaynaklı farklılıkların ortadan kaldırılmasına olanak sağladığı söylenebilir.

Katılımcıların; aile aylık gelir durumu değişkenine göre medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 15). Bu doğrultuda sosyoekonomik farklılıklar, eğitim düzeyi, kültürel koşullar, yaş vb. unsurlar arasındaki etkileşimler, aile geliri durumu etkisinin belirginleşmesini engelleyebilir ya da aile aylık gelir durumu, cinsiyet algıları üzerinde etkili olan bir faktör olmayabilir.

Katılımcıların, çalışma durumu değişkenine göre SYİCA ve SBİCA alt boyutları kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur. Bu doğrultuda SYİCA alt boyutu kapsamında gerçekleştirilen post-hoc testi sonrasında anlamlı farklılığın “işçi ile memur” ve “işçi ile çalışmıyor” grupları arasında olup işçi olan katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle işçi olan katılımcıların, spor yönetiminde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları memur veya çalışmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Buna ek olarak SBİCA alt boyutu kapsamında gerçekleştirilen post-hoc testi sonrasında anlamlı farklılığın “işçi” ile “çalışmıyor” grupları arasında olup işçi olan katılımcıların lehine olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle işçi olan katılımcıların, spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları çalışmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte katılımcıların, çalışma durumu değişkenine göre SEİCA alt boyutları kapsamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmesine rağmen gerçekleştirilen post-hoc testi sonrasında sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte katılımcıların, çalışma durumu değişkenine göre medyaya veya spor ortamına ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 16).

Tezcan’ın (2022) yapmış olduğu çalışmasında, toplum yapısında kadın ve erkeğin cinsiyet rollerine ilişkin algıların aile yaşamı, meslek-eğitim hayatı ve spor alanlarında olduğunu belirtmiş ve cinsiyet rollerinin ebeveynler tarafından bilinçsiz bir şekilde çocuklara yansıtıldığını dile getirmiş. Bu doğrultuda toplumda, yaşadığımız çevrenin de etkisiyle “erkek eve sadece para getirmekle mükellef olurken kadın ise yemek yapmak, çocuk doğurmak gibi bir şahsiyet olarak görülür” ifadeleriyle kadının ev işleri ile yükümlü olduğunu ve eğitim almasına gerek olmadığı, erkeğin ise meslek hayatında yer alıp evin geçimini sağlaması gerektiği görüşünün toplumda var olduğu belirtmiştir. Toplumda güç gerektiren işleri erkeklerin yapabileceği algısının olduğunu belirtmektedir. Toplumda, kadının meslek hayatının sınırlandırılması ya da erkeklerin güç gerektiren işleri yapabileceği algısının dışında, erkeklerin karar verici bir rolü olduğu algısı da toplumda bulunan bir algıdır. Mevcut çalışma kapsamında spor yönetimine ilişkin cinsiyet algısı ve spor branşına ilişkin cinsiyet algılarında işçilerin cinsiyetin göz önünde bulundurulması gerektiğini savunması, toplumsal ve kültürel etkenlerden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Bir toplumun cinsiyet algısına bakış açısı, o toplumda bu algıları şekillendirebilir.

Katılımcıların, lisanslı sporculuk geçmişi durumu değişkenine göre SYİCA, SOİCA ve SBİCA alt boyutları kapsamında lisanslı sporculuk geçmişi bulunanların lehine, istatistiksel

olarak anlamlı farklılıkların olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle lisanslı sporculuk geçmişi bulunan katılımcıların, spor yönetiminde, spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları lisanslı sporculuk geçmişi bulunmayan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Bununla birlikte lisanslı sporculuk geçmişi bulunmayan katılımcıların, sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları lisanslı sporculuk geçmişi bulunan katılımcıların algılarından daha yüksektir. Diğer taraftan katılımcıların lisanslı sporculuk geçmişi değişkenine göre medyaya ilişkin cinsiyet algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 17).

Spor ve fiziksel aktiviteye katılımda toplumdaki cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için, kadınların ve kız çocuklarının spor ve fiziksel aktiviteye yetersiz katılımının nedenlerini bilmek ve anlamak gerekir. Örneğin, kız çocuklarının erkek çocuklara kıyasla spor ve fiziksel aktiviteye daha az katılımlarının ve bazı sporlara yönelik olumsuz tutumlara sahip olmalarının nedenlerini sadece bireysel tercihlerde aramaktan ziyade bireysel tercihlerle birlikte sosyal ve kültürel etkiler, spor ve fiziksel aktivite programları ve çevresel koşulların etkileşimi bağlamında bütünlükçü bir yaklaşımla anlamaya çalışmalıyız. Toplumsal olarak kurulan kültürel normlar, kadınlardan ve erkeklerden beklentiler ve bunlarla biçimlenen programlar kadınların ve kız çocuklarının spor ve fiziksel aktiviteye yönelik ilgilerini, tutumlarını ve davranışlarını olumsuz etkilemektedir (KASFAD, 2012). Bu bağlamda mevcut çalışma kapsamında sporculuk geçmişi bulunan bireyler sporun iç dinamiklerini daha yakından tanımladıkları ve cinsiyet ile ilgili eşitsizliklerin daha farkında oldukları için spor yönetiminde, spor ortamında ve spor branşı tercihinde cinsiyetin gözetilmesi gereken etkili bir değişken olduğuna yönelik algıları daha yüksek olabilir.

Katılımcıların yaş değişkeni ile medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinde veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (bkz. Tablo 18). Önder, Yalçın ve Göktaş (2013) sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumdaki cinsiyet rollerine ilişkin tutumları adlı çalışmasında eşitlikçi cinsiyet, alt boyutu puan ortalamaları açısından yaşlar arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunmamıştır. Bir başka çalışmada Kurtuluş (2019), kadın üniversite öğrencilerinin toplumdaki cinsiyet eşitliği görüşleri yaşa bağlı olarak değişiklik göstermemektedir. Benzer şekilde Yıldırım ve arkadaşları (2017) toplumdaki cinsiyet eşitsizliği konusundaki farkındalığı konu edinen araştırmalarında, toplumdaki cinsiyet eşitsizliği farkındalığının yaşa bağlı olarak değişmediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu doğrultuda bu çalışmalar mevcut çalışma ile paralellik göstermektedir.

Katılımcıların spor yaşı değişkeni ile medyaya, spor yönetimine, spor ortamına, spor branşı tercihinine veya sporda eşitliğe ilişkin cinsiyet algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (bkz. Tablo 18). Mevcut çalışma kapsamında spor yaşı aralığının esnek olması bireyler arasındaki cinsiyet algısında farklılıklar gösterebilir. Bu durum, alt boyutlar arasında spor yaşının genel bir ilişki tespit edilememesine neden olabilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına ilişkin aşağıda maddeler halinde sunulan önerilerden bulunulması mümkündür.

1. Araştırma kapsamında geliştirilen bu ölçeğin sporda cinsiyet algısının belirlenmesine yönelik kullanılması önerilmektedir.
2. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçek kullanılarak çeşitli sosyo-kültürel gruplardaki bireylerin sporda cinsiyet algılarının ortaya çıkarılması ve bu algıya yönelik unsurların iyileştirilmesi önerilmektedir.
3. Eğitim düzeyine göre sporda cinsiyet algısının farklılaşması nedeniyle sporda cinsiyet algısına ilişkin bilgilendirmelerin gerek okullardaki beden eğitimi ve spor derslerinde gerekse antrenman salonlarında her yaş grubundan bireylere aktarılması önerilmektedir.
4. Sporda cinsiyet algısına yönelik farkındalığın iyileştirilmesi için yalnızca eğitimin başlangıç düzeyinde değil lisansüstü düzeyde de eğitim faaliyetlerinde bulunulabilir.
5. Hem erkek hem kadın işçilerin sporda cinsiyet algılarına yönelik farkındalıklarının iyileştirilmesi için eğitim, kurs vb. etkinliklere katılım fırsatı sunan faaliyetler gerçekleştirilebilir.
6. Erkek bireylerin spor yönetimi, spor ortamları ve spor branşına ilişkin cinsiyet algılarını iyileştirmeye yönelik eğitim, kurs vb. etkinliklere katılım fırsatı sunan faaliyetler gerçekleştirilebilir.
7. Lisanslı sporculuk geçmişine sahip bireylerin spor yönetimi, spor ortamı ve spor branşına ilişkin cinsiyet algılarını iyileştirmeye yönelik eğitim, kurs vb. etkinliklere katılım fırsatı sunan faaliyetler gerçekleştirilebilir.
8. Araştırma bulguları, sınırlı sayıdaki katılımcı verisini içermektedir. Bu nedenle tüm branşlarda aktif olarak spor yapanları kapsayacak şekilde oluşturulmuş geniş bir veri setiyle benzer çalışmalar yapılabilir.
9. Benzer özelliklere sahip araştırma grubu üzerinde nitel, karma ve/veya deneysel çalışmalar yapılarak araştırma sonuçları çeşitlendirilebilir.
10. Yalnızca milli sporculardan oluşan araştırma grubu üzerinde benzer bir araştırma gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıl, O. (2016) İlk Türk Devletlerinde Kadın Algısı ve Kadın Hakları. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 63-72.
- Adler, A. (1999). *Cinsiyetler Arasında İşbirliği: Kadın - Erkek, Aşk – Evlilik ve Cinsellik Üzerine Yazılar*. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Akgün, Z. (2019). Erkeklerde Toplumsal Cinsiyet Normlarına Uyum, Motivasyon ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 2019(2), 1-38.
- Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Akın, A., & Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 73-82.
- Amman, M. T. (2005). *Kadın ve Spor*. Morpa: İstanbul.
- Arslan, B., & Koca, C. (2006). *An examination of female-related articles in daily newspapers with gender perspective*. The 9th International Sports Sciences Congress, 3-5 November, Muğla, Türkiye.
- Arslan, G. (2011). Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Sözleşme (Öngörülen Haklar Ve Öngörülen Usuller). *Journal Of Istanbul University Law Faculty*, 62(1-2), 3-43.
- Avrupa Komisyonu. (2002). Avrupa Komisyonu Kadın ve Spor Kararı (European Parliament resolution on women and sport (2002/2280(INI)). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P5-TA-2003-0269+0+DOC+XML+V0//EN> adresinden edinilmiştir.
- Avrupa Konseyi (2000). İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme (Protokol No. 12). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur adresinden edinilmiştir.
- Baştürk, E., & Şakar, S. B. (2020). Basketbol Reklamları Üzerinden Spor Medyasında Cinsiyetçi Söylem ve Hegemonik Erkeklik Temsili. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(2), 503-517.
- Berber, A., Yağışlı, Ş., Demirci, D., Kayakçı, B., & Akbulut, A. A. (2021). *Ataerkil Toplumlarda Erkek Olmak*. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İstanbul.
- Blakemore, J. E. O., & Centers, R. E. (2005). Characteristics of Boys' and Girls' Toys. *Sex Roles*, 53, 619-633.

- Bora, A. (2011). *Kadınların Sınıfı Ücretli Ev Emeği ve Kadın Öznelliğinin İnşası*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, A., & Üstün, İ. (2005). *Sıcak Aile Ortamı: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler*. İstanbul: Tesev Yayınları
- Bozok, M., Munar, Z. M., & Kavasoglu, İ. (2019). Cinsiyetlendirilmiş Bir Egzersizin Sınırlarında: Adana'daki Erkeklerin Pilates Deneyimleri. *OPUS International Journal Of Society Researches*, 13(19), 1721-1756.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları ve Yorum* (28. Basım. Ankara: Pegem Akademi.
- Coakley, J. (2009). *Sports in Society: Issues And Controversies* (10th ed.). New York: McGraw Hill.
- Çelik, G. (2016). Erkekler De Ağlar!": Toplumsal cinsiyet Rollerini Bağlamında Erkeklik İnşası ve Şiddet Döngüsü. *Fe Dergi*, 8(2), 1-12.
- Dağabakan, F. Ö. (2011). Dillerde Cinsiyet Almanca ve Türkçede Cinsiyet Kavramları *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (46), 281- 300.
- Deklarasyonu, P., Platformu, E., & Konferansı, D. D. K. Konferans Tarafından Kabul Edilen Kararlar.
- Dökmen, Z. (2004). *Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erbay, H. (2019). Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-25.
- European Communities (2006). *A Roadmap For Equality Between Women And Men 2006-2010*, Belgium.
- Fidan, F. (2000). Kapitalizmin Gelişme Sürecinde Kadının Çok Yönlü Konumu (Medya Örneği). *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 117-132.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 Update* (10th ed.). Boston: Pearson.
- Göksel, B. (1998). Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 14(1998), 406-416.
- Guadagnoli, E., & Velicer, W. F. (1988). Relation of Sample Size to the Stability of Component Patterns. *Psychological Bulletin*, 103(2), 265.
- Güler, L., & Demir, V. (1995). Spor ve Medya İlişkisi ve Türkiye'de Spor Medyası. *Marmara İletişim Dergisi*, 9(9), 285-306.
- Gülseven, A. S. (2017). Türk Aile Hukukunda Toplumsal Cinsiyet Rollerini. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (132), 183-230.

- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Hacısoftaoğlu, İ., & Koca, C. (2011). *Spor Medyasında Hegemonik Erkekliğin (Yeniden)Üretimi: 'Delikanlı Gibi Yaşayın, Delikanlı Gibi Oynayın'*. İlker Erdoğan (Ed), *Medyada Hegemonik Erkeklik ve Temsil*. (ss.69- 93). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Haskan Avcı, Ö., Koç, M., Bayar, Ö., & Yüce, E. (2016). Türkiye'de Erkek Olmak: Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Zorluklar. *Humanitas: International Journal of Social Sciences*, 4(8).
- Hendrickson, A. E., & White, P. O. (1964). PROMAX: A Quick Method for Rotation to Oblique Simple Structure. *British Journal of Statistical Psychology*, 17, 65–70.
- Hinton, P. R., Brownlow, C., McMurray, I. & Cozens, B. (2004). *SPSS Explained*. London & New York: Taylor & Francis Group.
- IOC, U. O. K. (2015). Uluslararası Olimpiyat Komitesi Antlaşması. https://shgm.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGM/Birimler/D%C4%B1%C5%9F%20%C4%B0li%C5%9Fk%C5%9Fler/disiliski_olimpik_anlasma.pdf adresinden edinilmiştir.
- IWG Women & Sport (2014). Brighton plus Helsinki 2014 Declaration on Women and Sport. 04.08.2023 tarihinde <https://iwgwomenandsport.org/brighton-declaration/> adresinden edinilmiştir.
- İmamoğlu, E. O. (1991). Aile İçinde Kadın-Erkek Roller. *Türk Aile Ansiklopedisi*, 3, 832-835.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2014), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, Teknikler ve İlkeler* (27. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karataş, E. Ö. (2022). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Spora Yansımaları. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları 2021-II*, 5.
- KASFAD (Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği). (2012). Türkiye’de Kadınlar ve Kız Çocuklarının Spor ve Fiziksel Aktiviteye Katılımı. <http://www.kasfad.org/wp-content/uploads/KASFAD-raporu.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Kass, R. A., & Tinsley, H. E. A. (1979). Factor Analysis. *Journal of Leisure Research*, 11, 120-138.
- Kavasoğlu, İ., & Yaşar, M. (2016). Toplumsal Cinsiyet Normlarının Dışındaki Sporcular. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 118-132.
- Kemaloğlu, M. (2019). *Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin (CEDAW) Türkiye raporları ve sivil toplum çerçevesinde Türkiye'de kadının*

durumunun değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi) (Tez No. 593049). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden erişilmiştir.

Kline, P. (1994). *An Easy Guide to Factor Analysis*. New York: Routledge.

Koca, C. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 81-99.

Koca, C. (2011). Spor Kurumlarının Yönetim Kademelerinde Kadınların Temsili. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1-12.

Koca, C., & Bulgu, N. (2005). *Spor ve Toplumsal Cinsiyet: Genel Bir Bakış*.

Kottak, P.G. (2002). İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış. S. Altuntek, B. Aydın, D. Erdal, (Ed.), *Antropoloji içinde* (s. 442-463). Ankara: Ütopya Yayınevi.

Kurtuluş, E. (2019). *Kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği ile toplumsal cinsiyet rolü stresi ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). (Tez No.547825).

Kurulu, B. M. G. (1948). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.

Mandaloğlu, M. (2022). Eski Türklerde Aile ve Evlilik Anlayışı. *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 481-498.

Markula, P. (2006). Deleuze And The Body Without Organs: Disreading The Fit Feminine Identity. *Journal of Sport And Social Issues*, 30(1), 29-44.

Mckinnon, C. (1987). *Feminism Unmodified: Discourses On Life and Law*, Cambridge: Harvard University Press.

Messner, M. A. (2000). Barbie Girls Versus Sea Monsters: Children Constructing Gender. *Gender & Society*, 14, 765-784.

Moya, M. Expósito, F. Ve Ruiz, J. (2000). Close Relationships, Gender, And Career Salience. *Sex Roles* 42(9-10), 825-846.

Nunnally, J. (1978). *Psychometric Methods*. New York: Mcgraw Hill.

Öktem, M. G. (2004). *Sporcu Kadının Türk Yazılı Basınındaki Temsili: Süreyya Ayhan Örneği, Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma*, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Önder, Ö. R., Yalçın, A. S., & Göktaş, B. (2013). Sağlık Kurumları Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 55-78.

Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Istanbul Journal Of Sociological Studies*, (48), 1-18.

Özkazanç, A., & Kavram, T. C. (2010). Bilim ve Toplumsal Cinsiyet. II. *Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kongresi Kitabı*, 16-22.

- Öztürk, P., & Koca, C. (2018). Uluslararası politika belgeleri kapsamında spor ve toplumsal cinsiyet politikaları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(3), 114-130.
- Pekel, E. (2019). Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadının Çalışma Hayatındaki Konumu, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 30-39.
- Peşkircioğlu, N. (2016). 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru. *Anahtar Dergisi*, 28(355), 4-9.
- Pinquart, M., & Sörensen, S. (2001). Gender Differences in Self-Concept and Psychological Well-Being in Old Age: A Meta-Analysis. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*, 56, 195-213.
- Sağ, V. (2001). Tarihsel süreç içerisinde Türk kadını ve Atatürk. *CÜ İktisadi ve idari bilimler Dergisi*, 2(1), 9-23.
- Sağır, Z. (2021). *Kadın yöneticilerin kişisel anlatıları üzerinden spor yönetiminin tahlili: Türkiye örneği* (Yüksek Lisans Tezi). (Tez No. 684625).
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 47-58.
- San Bayhan, P. & Artan, İ. (2012). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik Test Geliştirme ve Uyarlama Süreci*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Sertkaya, O., Meltem, O., & Ekmekçi, R. (2013). Spor Örgütlerinde Kadın Yöneticilere Yönelik Tutumların Belirlenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(4), 1-13.
- Sosyal fayda Zirvesi. (2016). İstanbul; “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler” <http://www.sgsistanbul.org/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri> adresinden edinilmiştir.
- Staggenborg, S. (1998). *Gender, Family And Social Movements*. California: Pine Forge Press.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. İstanbul: Seçkin Yayınları.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı (2022). Uluslararası Kuruluşlar. Birleşmiş Milletler. <https://abdigm.meb.gov.tr/www/birlesmis-milletler/icerik/1089> adresinden edinilmiştir.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th Ed.). Boston: Pearson.
- Tan, M. (1979). *Kadın: Ekonomik Yaşamı ve Eğitimi*, Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Tatlıcı, H. H. (2002). Kadınlarda Cinsiyet Roller ve Yaşa Bağlı Olarak Benlik Saygısı, Depresyon ve Menopoza İlişkin Belirtilerin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). (Tez No. 113546) Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezinden edinilmiştir.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. (17. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.

- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tezcan E. (2022). *Toplumsal cinsiyet temalı filmlerin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spora özgü başarı motivasyonları üzerine etkisi* (Doktora Tezi). (Tez No. 753039) Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.
- Torgimson, B. N., & Minson, C.T., (2005). Sex And Gender: What Is The Difference? *Journal of Applied Physiology*, 99,785-787.
- Turan, M., Tatlısu, B., & Uçan, İ. (2022). Kadın Sporcuların Spor Pazarlamasında ve Spor Medyasında Cinsel Obje Olarak Sunulması Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 4(1), 8-17.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2023). <https://Sozluk.Gov.Tr/> adresinden edinilmiştir.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (35), 29-56.
- Weinberg, R.S ve Gould, D. (1995). *Foundations of Sportand Exercise Psychology*, USA: Human Kinetics
- Whitley, BE (1983). Cinsiyet rolü yönelimi ve benlik saygısı: Kritik bir meta-analitik inceleme. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 44(4), 765.
- Women, U. N. (2022). BM Kadın Birimi Stratejik Planı 2022-2025.
- World Health Organization (WHO), (1998). Gender And Healt, Technical Paper, Switzerland, <https://www.who.int/health-topics/gender> adresinden edinilmiştir.
- Yaprak, P., & Amman, M. T. (2009). Sporda Kadınlar ve Sorunlari. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 39-49.
- Yavuz, K., & Ertem, A. (2021). Türk Toplumunda Kadının Statüsüne Genel Bir Bakış. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 69-82.
- Yavuz, Ö. (2015). *Kadınların toplumsal hayata katılımında yerel yönetimlerin rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). (Tez No.381164) Yüksek Öğretim Kurul Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir.
- Yeter, E. (2015). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadının Özneliği ve Din. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 189-210.
- Yıldırım, İ. E., Ergut, Ö., & Camkıran, C. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Konusundaki Farkındalığın Belirlenmesine Yönelik Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi Kadın Ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 37-46.
- Young, I. (1979). The Exclusion of Women from Sport: Conceptual and Existential Dimensions. *Philosophy in Context*, 9, 44-53

- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve Spor. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19), 663-684.
- Yüksel, M. (2015). Eğitim Düzeyi Farklılıklarının Spora Yansıması. *International Journal of Social Science*, 31, 149-165.
- Zafer, C. (2018). Güreşçilerin Toplumsal Cinsiyet Algıları ile Güreş Sporuna Yaklaşımları Arasındaki İlişki. *Sosyolojik Düşün*, 3(1-2), 29-41.
- Zorba, E., Kesim, Ü., Ağılönü, A., & Ceri, E. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi* (Muğla Üniversitesi Örneği). 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.

Ekler

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız?

☐ 18-24 ☐ 25-31 ☐ 32-38 ☐ 39-45 ☐ 46 yaş ve üzeri

Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek

Lisanslı olarak sporculuk yaptınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

Spor Yaşınız? (Lisanslı olarak sporculuk yaptıysanız?)

☐

☐ 1-3 yıl arası ☐ 4-6 yıl arası ☐ 7 yıl ve üzeri

Eğitim Durumunuz? (En son mezun olduğunuz?)

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

Öğrenci misiniz? ☐ Evet ☐ Hayır

Çalışma durumunuz? ☐ Memur ☐ Esnaf ☐ İşçi ☐ Emekli ☐ Çalışmıyor

Ailenizin aylık gelir durumu?

☐ 8.500 TL ve aşağısı

☐ 8.501-17.000 TL arası

☐ 17.001-25.500 TL arası

☐ 25.501-34.000 TL arası

☐ 34.001 TL ve üzeri

Medeni Durumunuz?

☐ Evli ☐ Bekar

Ek-2. Sporda Cinsiyet Algısı Ölçeği

No	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Kadınların katılımının çok fazla olduğu spor branşlarına medyada yer verilmemektedir.	1	2	3	4	5
2	Gazete, dergi, sosyal medya ve haber sitelerindeki görsellerde erkek sporculara kadın sporculardan daha çok yer verilmektedir.	1	2	3	4	5
3	Televizyondaki spor programlarında kadın sporculara yer verilmemektedir.	1	2	3	4	5
4	Medya, kadın sporcuların başarılarından çok kadının bedenine vurgu yapmaktadır.	1	2	3	4	5
5	Medya, sporcu kadınları ön plana çıkarmamaktadır.	1	2	3	4	5
6	Reklamlar, sporcu kadınların bedenlerini cinsel obje olarak ön plana çıkarmaktadır.	1	2	3	4	5
7	Spor yönetiminde üst düzey görevler için erkekler tercih edilmelidir.	1	2	3	4	5
8	Spor yönetiminde erkekler kadınlardan daha başarılıdır.	1	2	3	4	5
9	Erkek sporcular kadın sporculardan daha yüksek ücret almalıdır.	1	2	3	4	5
10	Spor işletmeleri yönetiminde kadınlar gerekli otoriteyi sağlayamamaktadır.	1	2	3	4	5
11	Kadının hem anne hem eş olması spor yönetiminde üst düzey görevlere gelmesine engeldir.	1	2	3	4	5
12	Çocukları spora yönlendirmede antrenörün cinsiyeti önemlidir.	1	2	3	4	5
13	Kadınların kadın antrenörle, erkeklerin erkek antrenörle çalışması gerekmektedir.	1	2	3	4	5
14	Kadın ve erkek aynı ortamda spor yapmamalıdır.	1	2	3	4	5
15	Antrenörler, spor branşına yönlendirmede kişilerin cinsiyetini göz önünde bulundurmalıdır.	1	2	3	4	5
16	Cimnastik, Voleybol, Bale gibi sporlar kadınlar için; Kickbox, Halter, Güreş, Taekwondo gibi sporlar erkekler için daha uygundur.	1	2	3	4	5
17	Futbol branşını severim ancak kadın futbolu izlemeyi tercih etmem.	1	2	3	4	5
18	Kadınlar; estetiğin, zarafetin, esnekliğin ve dengenin ön planda tutulduğu spor branşlarını tercih etmelidir.	1	2	3	4	5

19	Step ya da pilates gibi sporları erkekler yapmamalıdır.	1	2	3	4	5
20	Antrenörler, erkek ve kadın sporcusuna eşit imkânlar sunmalıdır.	1	2	3	4	5
21	Antrenörler, erkek ve kadın sporcusuna eşit davranışlar sergilemelidir.	1	2	3	4	5
22	Kadının evli olması spora devam etmesine engel değildir.	1	2	3	4	5

Ek-3.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ)

No	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Ne kadar başarılı olursa olsun bir kadının sevgisine sahip olmadıkça bir erkek gerçek anlamda bütün bir insan olamaz.	1	2	3	4	5	6
2	Gerçekte birçok kadın “eşitlik” arıyoruz maskesi altında işe alınmalarda kendilerinin kayırılması gibi özel muameleler arıyorlar.	1	2	3	4	5	6
3	Bir felaket durumunda kadınlar erkeklerden önce kurtarılmalıdır.	1	2	3	4	5	6
4	Birçok kadın masum söz veya davranışları cinsel ayrımcılık olarak yorumlamaktadır.	1	2	3	4	5	6
5	Kadınlar çok çabuk alınırlar.	1	2	3	4	5	6
6	Karşı cinsten biri ile romantik ilişki olmaksızın insanlar hayatta gerçekten mutlu olamazlar.	1	2	3	4	5	6
7	Feministler gerçekte kadınların erkeklerden daha fazla güce sahip olmalarını istemektedirler.	1	2	3	4	5	6
8	Birçok kadın çok az erkekte olan bir saflığa sahiptir.	1	2	3	4	5	6
9	Kadınlar erkekler tarafından el üstünde tutulmalı ve korunmalıdır.	1	2	3	4	5	6
10	Birçok kadın erkeklerin kendileri için yaptıklarına tamamen minnettar olmamaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
11	Kadınlar erkekler üzerinde kontrolü sağlayarak güç kazanmak hevesindeler.	1	2	3	4	5	6
12	Her erkeğin hayatında hayran olduğu bir kadın olmalıdır.	1	2	3	4	5	6
13	Erkekler kadınsız eksiktirler.	1	2	3	4	5	6
14	Kadınlar işyerlerindeki problemleri abartmaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
15	Bir kadın bir erkeğin bağlılığını kazandıktan sonra genellikle o erkeğe sıkı bir yular takmaya çalışır.	1	2	3	4	5	6

16	Adaletli bir yarışmada kadınlar erkeklere karşı kaybettikleri zaman tipik olarak kendilerinin ayrımcılığa maruz kaldıklarından yakınırılar.	1	2	3	4	5	6
17	İyi bir kadın erkeği tarafından yüceltilmelidir.	1	2	3	4	5	6
18	Erkeklere cinsel yönden yaklaşılabilir olduklarını gösterircesine şakalar yapıp daha sonra erkeklerin tekliflerini reddetmekten zevk alan birçok kadın vardır.	1	2	3	4	5	6
19	Kadınlar erkeklerden daha yüksek ahlaki duyarlılığa sahip olma eğilimindedirler.	1	2	3	4	5	6
20	Erkekler hayatlarındaki kadın için mali yardım sağlamak için kendi rahatlarını gönüllü olarak feda etmelidirler.	1	2	3	4	5	6
21	Feministler erkeklere makul olmayan istekler sunmaktadırlar.	1	2	3	4	5	6
22	Kadınlar erkeklerden daha ince bir kültür anlayışına ve zevkine sahiptirler.	1	2	3	4	5	6

Ek-4. Etik Kurul Onay Talebi

Evrak Tarihi ve Sayısı: 28.04.2023-131181

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-83542712-050.99-131181
Konu : Etik Kurul Kararları

28.04.2023

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Üniversitemiz Etik Kurulu 25.04.2023 tarihinde toplanmış olup, yapılan toplantı sonucu Anabilim Dalınız Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinin Etik Kurulu Onayı ile ilgili yapmış olduğu başvuru Etik Kurulunca uygun bulunmuş olup, karar asılları ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

Ek: Etik Kurul Kararları (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS44579SNZ Pin Kodu :42482
Kep Adresi:bayuni@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5264&eD=BS44579SNZ&eS=131181>

Bilgi için: Mızgin GÜRBÜZ GÜNEŞ
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-5. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.04.2023-130285

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi
25.04.2023

Karar Sayısı
153

Oturum Sayısı
8

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 10.04.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-128533 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı 202225046 numaralı öğrenci Neşe ŞAHİN'in yürüttüğü "Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan
BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar

Prof.Dr. ALİ SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 27.04.2023 14:51

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nuri TURAN

Tel: :

Faks: :

E-Posta: :

Elektronik ağ: :

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ölçek izni

Yoksayılanlar

neşe şahin 25 Oca

Değerli hocam, Ben Bayburt Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Ve

Prof. Dr. Nuray Sakallı 25 Oca

Alıcılar: ben ▾

Merhaba,

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği ektedir.
Kullanabilirsiniz. İlgili yayınlarıma alttaki linkten
ulaşabilirsiniz.

[Redacted text]

Kolay gelsin

[Alıntılanan metni göster](#)

--

Prof. Dr. Nuray Sakallı

ÖZ GEÇMİŞ

İlk, orta, lise ve üniversite tahsilini Ankara’da tamamladı. yılında lise de atletizm ile spor hayatına başladı. yılında Bocce sporu ile tanışıp şuan da aktif olarak Bocce, Bowling ve Dart Federasyonu milli sporcusudur. Ulusal ve uluslararası birçok turnuvada derecesi bulunmaktadır. Uluslararası ilk derecesi yılında Slovenya da yapılan Avrupa Kulüpler Şampiyonasında almış takım halinde Avrupa 3.sü olmuşlardır. yılında Konya da İslami Dayanışma Oyunlarında Bocce/Altınnokta branşında 3. olmuştur. Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümünden yılında mezun oldu. yılında başladığı Bayburt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.